

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL BİLİMLER ANASANAT DALI**

**SEYYİD SULTAN ŞÜCAADDİN VELİ OCAĞI'NA BAĞLI
KÖYLERDE İCRA EDİLEN SEMAHLARIN MÜZİKAL
KARŞILAŞTIRMASI, ESKİŞEHİR ASLANBEYLİ KÖYÜ VE
ANKARA AYDINCIK KÖYÜ ÖRNEĞİ**

Erdi DEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Sertan DEMİR

OCAK - 2023

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SEYYİD SULTAN ŞÜCAADDİN VELİ OCAĞI'NA BAĞLI
KÖYLERDE İCRA EDİLEN SEMAHLARIN MÜZİKAL
KARŞILAŞTIRMASI, ESKİŞEHİR ASLANBEYLİ KÖYÜ VE
ANKARA AYDINCIK KÖYÜ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erdi DEMİR

**Enstitü Ana Sanat Dalı : Temel Bilimler
Enstitü Sanat Dalı : Müzik Bilimleri**

**“Bu tez 31/01/2023 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulanan
jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”**

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Nilgün SAZAK	Başarılı
Doç. Dr. Mahir MAK	Başarılı
Doç. Dr. Aşkın ÇELİK	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet

Hayır

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütölen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Erdi DEMİR

31/01/2023

ÖNSÖZ

Bu araştırma Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Bilimler Ana Sanat Dalı Müzik Bilimleri Sanat Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmış bir tespit ve inceleme araştırmasıdır.

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı, alevi inancı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı köylerde icra edilen farklı yörelerdeki semahların derlenerek belirlenmesi, derlenen semahların müzikal açıdan incelenmesi ve karşılaştırma yapılması araştırmanın ana konusudur.

Bu çalışmada öncelikle Alevilik, cem, semah gibi kavramlar ile ilgili bilgiler paylaşılmıştır. İkinci aşamada Seyyid Sultan Şücaaddin Veli ve Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı Aleviliği hakkında bilgiler paylaşılmıştır. Üçüncü ve son aşamada ise Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cemlerinde icra edilen farklı yörelerdeki (Eskişehir Aslanbeyli ve Ankara Aydıncık köyü) 10 adet semah müzikal açıdan ele alınıp incelenmiştir. İncelenen semahların benzerlik ve farklılıklarına dair tespit edilen sonuçlar verilmiştir.

Çalışmalarımın her aşamasında düşünceleri ve yönlendirmeleriyle bana katkı sağlayan çok değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Sertan Demir'e, lisans ve yüksek lisans dönemi boyunca derslerinde bulunduğum tüm saygıdeğer hocalarıma, bu çalışmanın oluşmasında ve sonuçlanmasında bana yardımlarını esirgemeyen başta semah ekibi ve halk oyunları eğitmeni Hasan Erdi Öz'e, Rehber Battal Bingöl'e (Deli Battal), Dede ve Zâkir Ali Rıza Gargın'a, Dede ve Zâkir Oktay Gargın'a, Eskişehir Kargın Köyü Derneği'ne, Zâkir Cengiz Kılınç ve Gönül Kılınç'a, Zâkir Mert Çetintaş'a, Şücaaddin Veli Kültür ve Turizm Derneği Başkanı Zâkir Hasan Ali Uzun'a, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Postnişi Mehmet Demirtaş'a, Dede ve Zâkir Fahrettin Demirtaş'a, Zâkir Handan Demirtaş'a, Dede Nusrettin Demirtaş'a, Seyyid Battal Gazi Ocağı Dedesi Tuncay Uslu'ya, Ankara da görev yapan Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na talip Sadi Pirkoca'ya, Aydıncık Köyü Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Elvan Bakır'a, Aydıncık Köyü Kültür ve Dayanışma Derneği'ne, Çubuk ilçesinde zâkirlik ve Dedelik görevini yürüten ismini veremediğimiz kişilere sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Erdi DEMİR

31/01/2023

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
FORM TABLOSU LİSTESİ	ix
FOTOĞRAF LİSTESİ	x
ÖZET	xii
ABSTRACT	xiii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ALEVİLİK, CEM VE SEMAH KAVRAMLARININ ETİMOLOJİSİ, TANIMI	5
1.1. Alevilik Kavramları ve Etimolojisi	5
1.1.1. Bektaşilik.....	7
1.1.2. Babailik	7
1.1.3. Kızılbaşlık	7
1.2. Cem, Cem Evi Kavramları ve Etimolojisi.....	8
1.3. Semah, Semah Kavramları ve Etimolojisi.....	9
BÖLÜM 2: SEYYİD SULTAN ŞÜCAADDİN VELİ OCAĞI ALEVİLİĞİ VE SEYYİD SULTAN ŞÜCAADDİN VELİ OCAĞI HAKKINDA GENEL BİLGİLER	13
2.1. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Etimolojisi.....	13
2.2. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Kimdir?	13
2.3. Otman Baba ve Seyyid Sultan Şücaaddin Veli İlişkisi.....	17
2.4. Genç Abdal Kimdir?.....	18
2.5. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Tekkesi.....	20
2.6. Hacı Bektaş-i Veli ve Seyyid Sultan Şücaaddin Veli İlişkisi.....	22
2.7. Seyyid Battal Gazi ve Seyyid Sultan Şücaaddin Veli İlişkisi	24
2.8. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Cemlerinde Hizmet Sıralaması	26
2.9. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli ve Diğer Alevi Ocakları.....	29
BÖLÜM 3: SEYYİD SULTAN ŞÜCAADDİN VELİ OCAĞI'NA BAĞLI KÖYLERDE İCRA EDİLEN SEMAHLARIN MÜZİKAL ANALİZİ	33

3.1. Kırklar Semahı.....	33
3.1.1. Dizi Özellikleri.....	40
3.1.2. Ritmik Yapı.....	40
3.2. Turnalar Semahı	42
3.2.1. Dizi Özellikleri.....	48
3.2.2. Ritmik Yapı.....	48
3.3. Ali'nin Düldül'ün Semahı	50
3.3.1. Dizi Özellikleri.....	52
3.3.2. Ritmik Yapı.....	52
3.4. Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı	54
3.4.1. Dizi Özellikleri.....	57
3.4.2. Ritmik Yapı.....	57
3.5. Dem Geldi (Dedeler) Semahı	59
3.5.1. Dizi Özellikleri.....	65
3.5.2. Ritmik Yapı.....	66
3.6. Garipler Semahı.....	67
3.6.1. Dizi Özellikleri.....	68
3.6.2. Ritmik Yapı.....	68
3.7. Kırklar (Miraçlama) Semahı.....	69
3.7.1. Dizi Özellikleri.....	71
3.7.2. Ritmik Yapı.....	71
3.8. Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı	72
3.8.1. Dizi Özellikleri.....	75
3.8.2. Ritmik Yapı.....	75
3.9. Dervişler Semahı	76
3.9.1. Dizi Özellikleri.....	81
3.9.2. Ritmik Yapı.....	81
3.10. Kerbela Semahı.....	82
3.10.1. Dizi Özellikleri.....	84
3.10.2. Ritmik Yapı.....	84
SONUÇ	86

KAYNAKÇA.....	95
EK	100
ÖZGEÇMİŞ	122

KISALTMALAR

- Akt** : Aktaran
Çev. : Çeviren
Hız. : Hazreti
Doç. : Doçent
Dr. : Doktor
Öğr. : Öğretim
Prof. : Profesör
TDK : Türk Dil Kurumu
TC : Türkiye Cumhuriyeti
TRT : Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu
Vb. : Ve Benzeri
Vd. : Ve Diğerleri

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Seyyid Sultan Şucaaddin Veli Ocağı'na Bağlı Ankara Bölgesi Köyleri 31

Tablo 2: Seyyid Sultan Şucaaddin Veli Ocağı'na Bağlı Eskişehir Bölgesi Köyleri 32

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Kırklar Semahı Notası-1	33
Şekil 2: Kırklar Semahı Notası-2	34
Şekil 3: Kırklar Semahı Notası-3	35
Şekil 4: Kırklar Semahı Notası-4	36
Şekil 5: Kırklar Semahı Notası-5	37
Şekil 6: Kırklar Semahı Notası-6	38
Şekil 7: Kırklar Semahı Dizisi	40
Şekil 8: Kırklar Semahı Ritim Kalıbı-1	40
Şekil 9: Kırklar Semahı Ritim Kalıbı-2	40
Şekil 10: Turnalar Semahı Notası-1	42
Şekil 11: Turnalar Semahı Notası-2	43
Şekil 12: Turnalar Semahı Notası-3	44
Şekil 13: Turnalar Semahı Notası-4	45
Şekil 14: Turnalar Semahı Notası-5	46
Şekil 15: Turnalar Semahı Notası-6	47
Şekil 16: Turnalar Semahı Dizisi	48
Şekil 17: Turnalar Semahı Ritim Kalıbı-1	48
Şekil 18: Turnalar Semahı Ritim Kalıbı-2	49
Şekil 19: Ali'nin Düldül'ün Semahı Notası-1	50
Şekil 20: Ali'nin Düldül'ün Semahı Notası-2	51
Şekil 21: Ali'nin Düldül'ün Semahı Dizisi	52
Şekil 22: Ali'nin Düldül'ün Semahı Ritim Kalıbı-1	52
Şekil 23: Ali'nin Düldül'ün Semahı Ritim Kalıbı-2	52
Şekil 24: Ali'nin Düldül'ün Semahı Ritim Kalıbı-3	52
Şekil 25: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Notası-1	54
Şekil 26: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Notası-2	55
Şekil 27: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Notası-3	56
Şekil 28: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Dizisi	57
Şekil 29: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Ritim Kalıbı-1	57
Şekil 30: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Ritim Kalıbı-2	57
Şekil 31: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-1	59

Şekil 32: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-2.....	60
Şekil 33: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-3.....	61
Şekil 34: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-4.....	62
Şekil 35: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-5.....	63
Şekil 36: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-6.....	64
Şekil 37: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Dizisi-1.....	65
Şekil 38: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Dizisi-2.....	65
Şekil 39: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Ritim Kalıbı-1	66
Şekil 40: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Ritim Kalıbı-2	66
Şekil 41: Garipiler Semahı Notası.....	67
Şekil 42: Garipiler Semahı Dizisi	68
Şekil 43: Garipiler Semahı Ritim Kalıbı.....	68
Şekil 44: Kırklar (Miraçlama) Semahı Notası-1	69
Şekil 45: Kırklar (Miraçlama) Semahı Notası-2	70
Şekil 46: Kırklar (Miraçlama) Semahı Dizisi	71
Şekil 47: Kırklar (Miraçlama) Semahı Ritim Kalıbı.....	71
Şekil 48: Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı Notası-1	72
Şekil 49: Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı Notası-2	73
Şekil 50: Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı Notası-3	74
Şekil 51: Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı Dizisi.....	75
Şekil 52: Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı Ritim Kalıbı	75
Şekil 53: Dervişler Semahı Notası-1	76
Şekil 54: Dervişler Semahı Notası-2.....	77
Şekil 55: Dervişler Semahı Notası-3.....	78
Şekil 56: Dervişler Semahı Notası-4.....	79
Şekil 57: Dervişler Semahı Notası-5.....	80
Şekil 58: Dervişler Semahı Dizisi	81
Şekil 59: Dervişler Semahı Ritim Kalıbı	81
Şekil 60: Kerbela Semahı Notası-1	82
Şekil 61: Kerbela Semahı Notası-2	83
Şekil 62: Kerbela Semahı Dizisi	84
Şekil 63: Kerbela Semahı Ritim Kalıbı-1	84

Şekil 64: Kerbela Semahı Ritim Kalıbı-2	84
Şekil 65: Kerbela Semahı Ritim Kalıbı-3	85
Şekil 66: Kerbela Semahı Ritim Kalıbı-4	85

FORM TABLOSU LİSTESİ

Form 1: Usül İncelemesi	86
Form 2: Metronom İncelemesi	87
Form 3: Makamsal Benzerlik İncelemesi.....	88
Form 4: Karar Sesi İncelemesi	89

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1: Dede ve Zâkir, Dede ve Zâkir'in Eşi.....	100
Fotoğraf 2: Dede ve Zâkir ile Eskişehir Cemevinde Görüşme	100
Fotoğraf 3: Dedeler İle Eskişehir Cemevinde Görüşme	101
Fotoğraf 4: Eskişehir/Çamlıca Cemevi Dede ve Zâkir	101
Fotoğraf 5: Eskişehir/Çamlıca Cemevinde Semah-1	102
Fotoğraf 6: Eskişehir/Çamlıca Cemevinde Semah-2	102
Fotoğraf 7: “Türkistan’dan Balkanlara, Ahmet Yesevi’den Sücaaddin Veli’ye Erenlerin İzinden” Konferansı, Yöresel Kıyafetlerle Semah Ekibi-1	103
Fotoğraf 8: “Türkistan’dan Balkanlara, Ahmet Yesevi’den Sücaaddin Veli’ye Erenlerin İzinden” Konferansı, Yöresel Kıyafetlerle Semah Ekibi-2	103
Fotoğraf 9: “Türkistan’dan Balkanlara, Ahmet Yesevi’den Sücaaddin Veli’ye Erenlerin İzinden” Konferansı, Yöresel Kıyafetlerle Semah Ekibi-3	104
Fotoğraf 10: Eskişehir Cemevi, Kadın ve Erkekler Beraber Semah Döndükten Sonra Şah Beyit Kısmı.....	104
Fotoğraf 11: Eskişehir Cemevi Deli Battal’ın Garipler Semahı’nı Tek Kişi Olarak Dönmesi-1	105
Fotoğraf 12: Eskişehir Cemevi Deli Battal’ın Garipler Semahı’nı Tek Kişi Olarak Dönmesi-2	105
Fotoğraf 13: Eskişehir Cemevi, Kadınlar Semah Dönerken-1.....	106
Fotoğraf 14: Eskişehir Cemevi, Kadınlar Semah Dönerken-2.....	106
Fotoğraf 15: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Kırklar Semahı	107
Fotoğraf 16: Hızır Cemi Süpürge Hizmeti.....	107
Fotoğraf 17: Hızır Cemi Hizmet Sırası-2021- Eskişehir Cemevi	108
Fotoğraf 18: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Semah Dönülmesi	108
Fotoğraf 19: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Semah Ekibi	109
Fotoğraf 20: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Lokma Hizmeti	109
Fotoğraf 21: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Cerağ Yakılması.....	110
Fotoğraf 22: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Hizmetçilerin Niyaz Etmesi	110
Fotoğraf 23: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Dedeler	111
Fotoğraf 24: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Semah Ekibi ve Herkesin Ayağa Kalkması	111

Fotoğraf 25: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Zâkir Hasan Ali Uzun	112
Fotoğraf 26: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Misafır Zâkir	112
Fotoğraf 27: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Zâkir	113
Fotoğraf 28: Sakka Suyu Hizmeti	113
Fotoğraf 29: Sakka Suyu Hizmeti, Herkese Dağıtılması	114
Fotoğraf 30: Şücaaddin Veli Cemi Eskişehir, Cerağ Hizmeti	114
Fotoğraf 31: Şücaaddin Veli Cemi Eskişehir, Sakka Suyu Hizmeti	115
Fotoğraf 32: Şücaaddin Veli Cemi Eskişehir, Dedeler ve Zâkirler.....	115
Fotoğraf 33: Şücaaddin Veli Cemi Eskişehir, Lokma Hizmeti.....	116
Fotoğraf 34: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Mezarı.....	116
Fotoğraf 35: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Mezar Taşı	117
Fotoğraf 36: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Dergâhında Bulunan Bir Yazı	117
Fotoğraf 37: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Cemevi.....	118
Fotoğraf 38: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Mezarının Yan Tarafı	118
Fotoğraf 39: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Dergâhı, Cami ve Mürvet Ali Paşa Türbesi	119
Fotoğraf 40: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Dergâhı	119
Fotoğraf 41: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Türbesi	120
Fotoğraf 42: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Dergâhı, Kırklar Meclisi.....	120
Fotoğraf 43: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Dergâhı, Dervişler Evi.....	121
Fotoğraf 44: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli	121

ÖZET

Başlık: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na Bağlı Köylerde İcra Edilen Semahların Müzikal Karşılaştırması, Eskişehir Aslanbeyli Köyü ve Ankara Aydıncık Köyü Örneği

Yazar: Erdi DEMİR

Danışman: Doç. Dr. Sertan DEMİR

Kabul Tarihi: 31/01/2023

Sayfa Sayısı: xiii (ön kısım) + 99 (ana kısım)
+ 22 (ek)

Semah türküleri, içerisinde barındırdığı inanç temelli birçok kavram doğrultusunda çok boyutlu bir şekilde ele alınması ve araştırılması gereken Türk Halk Müziği türleri arasında özel bir yere sahiptir. Alevi inanişinin kuşaklar boyu aktarımını sağlayan semah türküleri, sözlü tarih aktarımı görevini üstlenirken; yalnızca inanç esaslarını değil, çeşitli sosyal ve toplumsal olguları da günümüze taşımıştır. Önerilen araştırma kapsamında Alevi inanişinde önemli bir yere sahip olan ve dört büyük veliden biri kabul edilen Seyyid Sultan Şücaaddin Veli özelinde; cemlerde icra edilen semah türü türkülerin karşılaştırmalı incelenmesi ve benzeşen makamların, mahalli sanatçıların icra şekillerinin ve icra sırasında kullanılan çalgıların detaylı incelenmesi gerçekleştirilmiştir. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlılığı ile bilinen ve birbirinden konum olarak uzakta yer alan iki köy (Eskişehir Aslanbeyli ve Ankara Aydıncık) araştırma sahası olarak seçilmiştir. Üç bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde; Alevilik, Cem, Bektaşilik, Babailik, Kızılbaşlık, Semah gibi kavramların etimolojik bilgileri irdelenmiştir. İkinci bölümde Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı Aleviliği'ne dair detaylı kavramsal inceleme gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın son bölümünde Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı Eskişehir Aslanbeyli ve Ankara Aydıncık köylerinde cem törenlerinde çalınan 10 adet semah derlenerek notaya alınmıştır ve araştırma sonuçları paylaşılmıştır. Çalışmanın en önemli çıktısı; elde edilen bulguların müzikal incelemesinin (semahların makamsal dizileri, ses değiştirici işaretleri, güçlü sesleri, usül ve metronom gibi teknikler açısından karşılaştırmalı incelenmesi) video ve ses kayıtları gibi dijital kaynaklar ile zenginleştirilerek literatüre kazandırılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Semah, Cem, Alevi

ABSTRACT

Title of Thesis: Musical Comparison of Semahs Performed in Villages Connected to Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Quarry, The Case of Eskişehir Aslanbeyli Village and Ankara Aydıncık Village

Author of Thesis: Erdi DEMİR

Supervisor: Assoc. Prof. Sertan DEMİR

Accepted Date: 31/01/2023

Number of Pages: xiii (pre text) +
99 (main body) + 22
(add)

Samah folk songs have a special place among the Turkish Folk Music genres that need to be handled and researched in a multidimensional way in line with the many faith-based concepts they contain. Samah Folk Songs, which ensure the transmission of the Alevi belief for generations, have carried not only the principles of belief but also various social and societal phenomena to the present day while undertaking the task of oral history transmission.

Within the scope of the proposed research, in the specific case of Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, who has an important place in Alevi belief and is considered one of the four great masters; a comparative analysis of the samah type folk songs performed in cems and a detailed analysis of the similar modes, the performance styles of local artists and the instruments used during the performance was carried out. Two villages (Eskişehir Aslanbeyli and Ankara Aydıncık), known for their devotion to Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Quarry and located far from each other, were chosen as the research area.

In the first part of the study consisting of three parts; etymological information of concepts such as Alevism, Cem, Bektashism, Babaiism, Kizilbash, Samah were examined. In the second part, a detailed conceptual examination of Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Quarry Alevism was carried out. In the last part of the study, 10 samahs played in cem ceremonies in Eskişehir Aslanbeyli and Ankara Aydıncık villages of Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Quarry were compiled and notated and the results of the research were shared.

The most important output of the study is the musical analysis of the findings (comparative analysis of the samahs in terms of techniques such as modes, sound modifier signs, strong sounds, tempo and metronome). enriched with digital resources such as video and audio recordings.

Keywords: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Samah, Cem, Alevism

GİRİŞ

Şücaaddin köyü Eskişehir'e 46 km, Seyitgazi'ye 7 km uzaklıktadır. 1968 yılında Şücaaddin (Süceattin) köyünün adı Aslanbeyli köyü olarak değiştirilmiştir, bununla birlikte çevrede halen Şücaaddin köyü olarak (Sücaa köyü) bilinmektedir. Geçmişte 400 hane kadar olan köy nüfusu ekonomik sebeplerden dolayı tüm Türkiye'de olduğu gibi büyük şehirlere göç etmiş, köy nüfusu günümüzde 30 haneye kadar gerilemiştir. TÜİK nüfus veri tabanında kayıtlı verilerine göre köy nüfusu 50 erkek 45 kadın toplam 95 kişiden oluşmaktadır (TÜİK, Haziran 2021).

Şücaaddin köyü; 1200 yıllarında Horasan'dan gelen tarikat piri Ebul Beka Şeyh Seyyid Sultan Sücaaddin Veli tarafından kurulmuştur. Elele, el Hak'a inancına göre bugün Ankara Çubuk Havzası, Balkanlar ve Bulgaristan dahil olmak üzere yaklaşık 16.000 hane, tüm bölgelerde ise yaklaşık 40.000 hane Seyyid Sultan Sücaaddin Veli Ocağı'na bağlıdır (Demirtaş, 2003: 1; Demirtaş, 2021: 37).

Ebul Beka Şeyh Seyyid Sultan Sücaaddin Veli, Alevilerin dört büyük veli olarak kabul ettiği (Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Hacı Bektaş-i Veli, Şeyh Şahabettin Veli, Hacı Bayram Veli) isimler arasında yer almaktadır. Tarihi kaynaklar incelendiğinde 15. yüzyıl zamanlarında yaşamıştır. Otman baba ile musahiptir. Horasan'dan çıkarak Anadolu'ya Hacı Bektaş-i Veli'den daha önce gelerek Eskişehir'de kurduğu ocak kendi hiyerarşik yapısına ve mühür ile görevlendirme yetkisine sahip birçok il ve özellikle birçok Balkan ülkesinde talipleri olan bağımsız bir ocaktır (Demirtaş, 2015: 25).

Eskişehir yöresinde bulunan Alevilerin büyük çoğunluktaki bölümü Şücaaddin Veli Ocağı ile inançsal olarak ilişki halindedirler. Şücaaddin Veli yalnızca Eskişehir bölgesinde değil civar iller (Bursa, Ankara, Bilecik vb.) ve özellikle Balkan ülkelerinde de Alevi-Bektaşî inancına sahip kimselerin günümüze kadar kendilerini bağlı hissettikleri bir inanç önderi sayılmaktadır (Demirtaş, 2013: 73).

Babai Tarikatından Bektaşîliğe devrolan adet ve ananeler yılın belirli günlerinde Cem, toplantı, düğün, merasimlerde, senenin belirli günlerinde (Hıdrellez şenliği, Aşure, Muharrem ayı ve Nevruz, Kırklar ve her sene yapılan Anma Şenlikleri) aynen uygulanmaktadır. Köyde yetişen Şairlerin, Aşıkların söylemiş oldukları Nefesler, Deyişler, Semahlar, Tavırlar köyün önemini göstermektedir (Demirtaş, 2003: 2).

Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusu, Alevi inancına sahip kimseler tarafından dört ulu veliden biri olarak kabul edilen Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'nin kurmuş olduğu ocağa bağlı iki farklı köyde (Eskişehir Aslanbeyli ve Ankara Aydıncık) cem törenlerinde icra edilen semah türkülerinin karşılaştırmalı incelenmesidir.

Bu iki köy özelinde cem törenlerinde kullanılan semah türkülerinin benzerlik gösterdiği makamların, icrayı gerçekleştiren mahalli sanatçıların ve icra sırasında kullanılan çalgıların araştırılarak karşılaştırmalı analiz edilmesi araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi olarak; “Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı farklı konumda yer alan taliplerin cem törenleri kapsamında icra edilen semah eserlerinin detaylı müzikal özellikleri, benzerlik ve farklılıkları nelerdir?” sorusu belirlenmiştir.

Araştırmanın Alt Problemleri

Bu araştırmanın alt problemleri şunlardır;

- Seyyid Sultan Şücaaddin Veli kimdir, Anadolu Aleviliği inancındaki yeri ve önemi nedir?
- Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı Eskişehir ilinde Aslanbeyli köyü ve Ankara ilinde Aydıncık köyü semah örnekleri nelerdir?
- Seyyid Sultan Şücaaddin Veli tarafından kurulan ocağa bağlı taliplerin semahlarında kullandıkları müzikal gelenek nasıldır?

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı alevi inancına sahip kimselerce dört büyük veliden biri kabul edilen Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'nin Eskişehir ili Aslanbeyli köyünde kurmuş olduğu ocağının tarihsel izini sürmek, ocağa bağlı olan köylerdeki (Eskişehir Aslanbeyli ve Ankara Aydıncık) semah türkülerini derleyerek literatüre kazandırmak, farklılıkları müzikal bağlamda karşılaştırmalı analiz ederek ortaya koymaktır.

Somut olmayan kültürel miras ögesi olarak Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cem törenlerinde hayat bulan semah türü türkülerin notaya alınması yanı sıra mahalli sanatçıların ve icra sırasında kullanılan çalgıların da araştırılarak literatüre kazandırılması araştırmanın diğer amaçlarıdır.

Araştırmanın Önemi

Araştırma günümüzde sürekli şehir yaşamına göç veren köylerde Alevilik inancının en önemli yapı taşlarından olan semah türkülerinin unutulmaya yüz tuttuğu bir dönemde türkülerin notaya alınarak yazılı hale getirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacaktır. Bu yönü ile araştırma somut olmayan kültürel mirasın nesiller boyu aktarımına fayda sağlayacak öneme sahiptir. Ayrıca aynı ocağa bağlı Eskişehir Aslanbeyli ve Ankara Aydıncık köylerinde cem törenlerinde icra edilen semah türkülerinin benzerlik ve farklılıklarının makam ve usül yönünden tespit edilmesi zaman içerisindeki değişimlerin gözlemlenmesine ve gelecekte benzer çalışmalar için kaynak oluşturulmasına imkân verecektir.

Sınırlılıklar

Çalışma Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı Eskişehir ilinde Aslanbeyli köyü ve Ankara ilinde, Aydıncık köyü semah örnekleri ile sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, araştırmacının süreç boyunca yüz yüze görüşme tekniği kullanarak katılımcı rol üstlenmesi sağlanmış, dolayısıyla nitel araştırma yöntemine başvurulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma semah icra edilen Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı köylerde, benzerlik gösterdiği makamlar, usül yönünden ve icrasını gerçekleştiren mahalli sanatçılar, semahların icrasında kullanılan çalgıların ve semah türkülerinin karar seslerinin tespit edilmesi kriterleri ile bulguların yorumlandığı bir araştırma modeline sahiptir.

Verilerin Toplanması

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı yöresindeki semah türkülerini çalıp söyleyen, kaynak kişi teşkil eden zâkirlerden video ve ses kayıtları cem sırasında kayda alınmıştır. Araştırma sürecinde belirlenen konu başlıklarında bilgi sahibi kişiler tespit edilmiş ve saha çalışması kapsamında doğrudan görüşmeler yapılarak somut olmayan kültürel miras niteliğindeki semahlara ilişkin detaylı bilgi elde edilmiştir. Bu doğrultuda belirlenen ve irtibata geçilen Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı dedeleri yanı sıra cemlerde görev alan zâkirlik geleneğini devam ettiren kişilerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Seyyid Şücaaddin Veli Ocağı inancının ve müzikal yapısının görüldüğü Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı Eskişehir ilinde Aslanbeyli köyünde ve Ankara ilinde, Aydıncık köyünde cemlerde icra edilen semahlarda Dedelik ve zâkirlik geleneğini sürdüren kişiler çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi

Derlenen semahların notaya alınmasında saz ve vokal icraların bir bütün hâlinde yürüdüğü göz önünde bulundurulmuş olup, gerçeğine yakın bir şekilde notaya alınmıştır. Derlenen semahlar da Sol anahtarı üzerinde ve Türk Halk müziğindeki La notası karar kılınarak notaya alınmıştır. Turnalar Semahı yörede farklı seslerde icra edildiği için bu semahta bağlama çalgısı üzerindeki Re ve Sol sesleri karar sesi olarak notaya alınmıştır. Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı köylerde yapılan semahların usül, makam ve icrasında kullanılan çalgıların karşılaştırmalı analizi sonuç ve öneriler kısmında açıklanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı köylerdeki cemlerde ve yöredeki kültürel etkinliklerde icra edilen semahlar, örneklem grubunu ise Eskişehir ilinde Aslanbeyli köyündeki cemlerde icra edilen semah eserleri ve Ankara ilinde Aydıncık köyündeki cemlerde icra edilen semah eserleri oluşturmaktadır.

BÖLÜM 1: ALEVİLİK, CEM VE SEMAH KAVRAMLARININ ETİMOLOJİSİ, TANIMI

1.1. Alevilik Kavramları ve Etimolojisi

Alevi sözlük anlamı olarak Türkçe sözlükte, ‘Hz. Ali'ye bağlı olan kimse’ şeklinde tanımlanmıştır (<https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: Eylül 2022).

“Sözlükteki anlamına göre Alevi, Hz. Ali soyundan gelen, Hz. Ali’ye bağlı kimse demektir. Alevilik ise genel olarak Hz. Ali’yi sevmek ve onun soyunun yani Ehli Beyt yolundan gitmek olarak tanımlanır” (Doğan, 1999: 39).

“Hz. Ali efendimizi halife görmek isteyenlerin bir grup oluşturması, Ali taraftarları anlamına gelen ‘Alevi’ denmesi, Aleviliği ortaya çıkartmıştır” (Demirtaş, 2015: 126).

“Alevi kelimesi köken olarak incelendiğinde de ilk olarak; Hz. Ali’ye ait ya da Hz. Ali soyundan gelen kişiler anlamı taşımaktadır” (Aydın, 2020: 115).

Melikoff ise Aleviliği şu cümleleriyle tanımlamıştır;

“Daha sonra, halk İslamı, başka topluluklardan alınan öbür öğeleri de özümsemi: Bektaşiler, Balkanlar’da ‘bogomil’ ya da Hristiyan yönelişleri benimsediler. Buna karşılık Alevilerin, İranlı, Kürt ve benzeri topluluklarla yan yana ve çoğu kez iç içe yaşadıkları Doğu Anadolu’da, Kürtler, Ehl-i Hakklar ve Yezidilerce benimsenmiş inançlardan gelme öğeler, ayrıca, 'Bogomil', 'Tondrakit', daha da Batı’da “Kathar” ve başkaları olmak üzere ‘Paulicianism’ kökenli ‘dualist’ (iki tanrı inancı) sapmalar görülür. Bu sebeptendir ki Türk halk İslamı, bir din ve kültür 'senkretizm'i olarak tanımlanabilecektir” (Melikoff, 2011: 14).

Alevilik; İslamı benimseyen, insanlığın var oluşundaki ruhlar âlemine “Kalu Belaya” kadar uzanan bir yoldur. İslamiyet’in içindedir, özüdür. Alevi Kâinatın yaratıcısı ve âlemlerin Rabbi olan Yüce Allah'a inanan, birliğini kabul eden, Yüce Allâh’ın emri ile Hz. Muhammed Mustafa'nın ümmetine emânet olarak bıraktığı Kuran ve Ehli Beyt’ine derin bir aşk ve sarsılmaz bir inanç ile bağlanandır (Demirtaş, 2022: 52).

“Alevilik kelimesi coğrafyalara göre farklı şekillerde tabir edilirken, özellikle Anadolu Aleviliği, Rafizilik ve Kızılbaş gibi isimler ile adlandırılmıştır” (Aydın, 2020: 116).

Alevilik, Babailik, Bektaşilik birbirinden ayrılmayan, birbirini tamamlayan, birbiriyle iç içe olan terimlerdir. Hepsi aynı düşüncelerin uzantılarıdır (Demirtaş, 2015: 232).

Mehmet Demirtaş'a göre (Demirtaş, 2015: 99) Alevilik tanımı, "Alevilik; Yeminli Müslüman olmaktır. İnanç bütünlüğü kin, kibir, hasetlik, nefret ve garezden uzak durmakla oluşur. Kişi yaşamını ise sevgiye, mutluluğa ve güzelliğe adamıştır. Bilgili ve eşitlik önemlidir. İbadet ve taatlar tanrı ile birlikte olmak içindir" şeklinde bir açıklama getirmiştir.

Günümüzde Anadolu Aleviliği kavramı, 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın ürünüdür. Alevi olarak adlandırılan topluluğun 13. yüzyılda ve sonrasında belirgin bir adı yoktur. Onlar Hünkâr Hacı Bektaş Veli'yi pir kabul eden bu topluluğa 15. yüzyıla kadar Hayderiler, Kalenderiler, Hacı Bektaş Işıkları (Işk) ya da tarifesi gibi adlar verilmiştir. Bazı gruplar ise Tahtacı ya da "Ağaçeri" olarak anılmıştır (Küçükcan vd., 2011: 21).

"Alevilerin kutsal olan "Ya Allah Ya Muhammed Ya Ali" deyip gönülden inanan, bağlanan elime, belime, dilime sahip olacağım deyip çerağ altında toplum huzurunda mürşit karşısında ikrar veren kişidir. Bu yolda çaba sarf eden, hizmet eden her alevi kişi alevi çocuğudur, sevicisidir, yolun hizmetkârıdır. Mürşit ve şahitler huzurunda ikrar eden Alevidir" (Demirtaş, 2022: 54).

Sanılanların aksine Anadolu Aleviliğinin kurucusu Hazreti Ali değildir. Tarihsel gelişim açısından da böyle bir şey mümkün olamaz. Hz. Ali'nin Anadolu Türkmen'inin yaşayışına köklü olarak yerleşmesinin; ona ve evlatlarına duyulan sevgi, saygı ve bağlılığın kaynağında ne vardır? sorusu akla gelmektedir (Küçükcan vd., 2011: 22).

Hz. Ali'nin Türkistan da ve Horasan'daki en önemli sevicileri olan Eba Müslim Horasani, Aslan Ata, Ahmet Yesevi ve Horasan pirleri kabul edilen, Hacı Bektaş-i Veli ve ondan sonra Anadolu'ya gelen Ebul Vefa, Dede Garkın, Saru Saltuk, Seyyit Sultan Şücaaddin Veli, Alevilerin önderleri, büyükleri, Hz. Muhammed ve Hz. Ali'nin torunlarıdır. Sevenlerde genel anlamda "Alevi" dir (Demirtaş, 2015: 127).

Alevilik, ideal bir insan yaratmanın yanı sıra, onu yetiştirmenin de bir mektebi olmuş diyebiliriz.

1.1.1. Bektaşilik

“XIII. yüzyılda Kalenderîlik içinde teşekküle başlayıp XV. yüzyılın sonlarında Hacı Bektâş-ı Velî an’aneleri etrafında Anadolu’da ortaya çıkan bir tarikat” (TDV 1992; 5: 373).

İslam’ın bir kolu olan Alevilik; Hz. Muhammed zamanından Cumhuriyet dönemine kadar Alevilerin yaşantısının içinde olmuştur. Hz. Muhammed döneminde Hz. Ali’nin gayretleri ile yüceltilmiş İmam Hasan, İmam Hüseyin ve İmam Cafer ile şekil verilmeye çalışılmıştır. Cumhuriyet döneminde Alevilik, Bektaşilik olarak devam etmiştir (Demirtaş, 2021: 54-55).

Seyit Yöre (Yöre, 2011: 219), Alevi ve Bektaşi kavramlarını şu şekilde tanımlamıştır; “Geçmişte Alevi ve Bektaşi kavramları ayrı ayrı uygulanmış olup ayrı birer kültürü temsil ediyor tarzında olsa bile, özellikle günümüzde, Alevilik ve Bektaşilik iç içe geçmiş ve ortak olarak uygulanan bir inanç ve kültürü temsil eder hâle gelmiştir” şeklinde bir açıklama getirmiştir.

1.1.2. Babailik

Anadolu’da zuhur eden diğer bir tarikat ise Babailiktir. Babailik tarikatının kurucusu Horasanlı Şücaeddin Ebü-l Beka Baba İlyastır. Horasanlı Şücaeddin Ebü-l Beka Baba İlyas Horasan’dan kalkıp Amasya şehrine gelmiştir. Batınilığı incelemiş ve aleviliği kabul etmiştir. Babailik Türk şamanlığı esaslarına dayanan bir Alevi tarikatıdır. Tarihte Türkmenler arasında hızla yayılan bir tarikat olmuştur (Şapolyo, 1964: 415).

1.1.3. Kızılbaşlık

Kızılbaşlık Anadolu’da, Anadolu Aleviliğinde çok sık kullanılır.

“Kızılbaş adının ilk kez ne zaman kullanıldığına dair kesin bir kayıt yoktur fakat yüksek ihtimal olan görüşe göre Kızılbaş adı 15. yüzyılın son çeyreğinden itibaren ortaya çıkmıştır. Ali’nin bedenleşmesi olarak algılanan Safevî hükümdarına yönelişle birleşerek aşırı anlayışların bütün ayırıcı niteliklerini ortaya koyan Türkmen Şîlik biçiminin adı olmuştur” (Melikoff, 1994: 54).

Alevilikte kızıl sarık giyenler anlamında kullanılır. İlk Kızılbaşlık olayı; 23 Mart 625 yılında Hicret’in üçüncü yılında olmuştur. Son Kızılbaşlık olayı ise Şah İsmail olayında

şu şekilde olmuştur; 1501 yılında Şah İsmail'in ordusu ile Feruh Yaser'in ordusu karşılaşmış. Savaş sırasında Şah İsmail'in ordusuna kırmızı sarık giydirilmiştir. Kızıl başlıklı ordusu ile savaşı kazanmıştır ve bu olaydan sonra da Alevilere Kızılbaş, Sünnilere de Karabaş denilmiştir (Demirtaş 2021: 63-64).

1.2. Cem, Cem Evi Kavramları ve Etimolojisi

Farsça “ibadet şekli, adet ve görenek” anlamlarına gelen ayin ile Arapça “topluluk, toplamak ve toplantı anlamındaki cem kavramlarının bir araya gelmesiyle oluşan Ayin-i cem, toplantı töreni ve cem töreni anlamına gelmektedir (Yıldız, 2004: 162).

Cem; birlik beraberliktir, dinsel törendir, Ayin-i cem veya sadece cem denir. Cem, dinin temel kurallarını sembolize eder. Cem, tevhit halidir (Demirtaş, 2015: 78).

“Cem, Alevilerin ibadet şekli olup, sözlük anlamı olarak cem “bir araya gelmek, toplanmak, biriktirmek” demektir” (Cebecioğlu, 2014, 96).

Cem kelimesinin anlamı beraber olmaktır. Üç beş kişi bir araya gelir, “hadi cem olalım, beraber olalım,” der ve toplanırlar. Alevilerin başta ibadet yeri, toplanma yeri, yemek (lokma) yeri, cenaze olduğu zaman, toplanıp namazını kılıp, kaldırma yeridir (Demirtaş, 2015: 229, Demirtaş, 2021: 94).

“Cem, Kırklar Cemi, Erenler Cemi, Cem Ayini, Cem Erkânı, Muhabbet Cemi, Meydan Cemi, Mahşer Cemi, Cem Bezmi, Cem Töreni, Cem Ritüeli şeklinde ifade edilmektedir” (Rençber, 2012: 75).

Alevi ve Bektaşî inancında ibadet yapılan yere “cem evi” denir. Alevilikte cem evine, Meydan evi, pir evi, pir makamı dendiği gibi kırklar meydanı da denilmektedir. Bektaşîlerde ise ibadethane dergâh, Mutasavvıfların ibadet yerine de tekke denir (Demirtaş 2015: 229, Demirtaş, 2021: 91-92).

“Alevilerin cem ayininin (Ayin-i cem) yaratılıştan önce Arş-ı âlemde yer almış olan Kırklar Meclisini anma” olduğu Melikoff tarafından söylenmiştir” (Melikoff, 1997: 56).

“Alevi söylencesinde ilk Ayini Cem, insanın yaratıldığı Kırklar Meclisi'nde yürütülmüştür” biçiminde ifade edilir (Çınar, 2005: 112).

Örnek cem olarak gösterilen kırklar ceminin yapılmasından bu zamana kadar yaklaşık 1200-1300 senedir cem ibadeti yapılmaktadır. Cem evinde, Allah rızası için ibadet

yapılır. Alevi inancında cem evleri, dedeler ve cem kültürü öğretileri ile tamamlanmaya çalışır, bu günlere de bu şekilde gelmiştir. Dört değişik cem türü vardır; perşembe akşamları yapılan 48 perşembe ibadeti cemi. Hizmet cemi; İkrar cemi- musahiplik cemi, görgü cemi, dar cemi, düşkünlük cemi. Bunların dışında önemli günlerde yapılan cemler; Koldan kopan cemi, birlik cemi, hızır cemi, nevruz cemi, Abdal Musa cemi, Muharrem cemleri, 40 cemi (adak cemi), Kırklar cemi. Diğer bir cem de öğreti cemi olan sohbet cemidir (Demirtaş, 2015: 78-229).

Hüseyin Dedekargınoğlu cem ve cemevi kavramları hakkında şöyle bir açıklama getirmiştir

“Aleviliğin temel ibadet şekli cemdir. Cem, cami ile aynı kökten gelmektedir. Sözlük anlamı olarak toplama, birlik olma, bir araya gelme demektir. Cemin kaynağı, Hz. Muhammed’in Miraç dönüşü uğradığı Kırklar meclisidir. Alevi inancında ibadet için cem olma; bir araya gelme kavramından yola çıkılarak, bütünleşme anlamında kullanılır. Cem ibadetinin yapıldığı mekâna da cemevi veya cemhane denir.” (Dedekargınoğlu, 2011: 387).

Cem evi; Semah yeri ve Kırklar meydanıdır. Kırklar meydanı, Kırklar meclisidir. Allah dostlarının ve kırkının da bir olduğu yerdir. Deyiş söylenir, semah dönülür. Burada dönülen semah ile yedi kat arşa yükselmenin ibadetidir. (Demirtaş, 2015: 97-100).

1.3. Semah, Semah Kavramları ve Etimolojisi

“Semah kelimesi Türkçe de ‘dinleme, dinleti’ anlamına gelir. Arapça samā‘ سماع z “dinleme, dinleti” sözcüğünden alıntıdır” (TDK, 2005).

“Semah Türkçe Sözlükte, Çalgı eşliğinde oynanan, tören nitelikli oyun ve Orta Anadolu bölgesinde yaygın olan ve müzik eşliğinde oynanan, tören niteliği taşıyan oyun” olarak tanımlanmıştır” (TDK, 1998).

“Semah kelimesi, gök kubbe veya işitmek gibi farklı anlamlara gelen Osmanlıca kökenli sema kelimesinin Türk halk dilindeki söyleniş biçimidir. Mevlevi ayinlerinde de dönerek gerçekleştirilen ritüel dansının sema olarak adlandırılması ve sema ve semah sözcüklerinin söyleniş yakınlığı bunu doğrulamaktadır: Mevlevi tarikatında sözcüğün kökenine bağlı kalınmıştır. Halk kelimesinin asıl söylenişini değiştirmiş ve semah biçimine sokmuştur” (Bozkurt, 1995: 19).

“Semahlar, semah olarak genel geçer bir kullanım kazanmış olsalar da Türkçede yöresel ağızlara göre; samah, zamah, zemah, zamak, semak, semağ gibi farklılaşan sözcüklerin etimolojik köken olarak sema olduğu sanılmaktadır” (Ersoy, 2019: 37).

“Sema, Semah, Samah, Zamah, Zamak şeklinde kullanılan isimlendirmeleri mevcuttur” (Demir, 2013: 84).

“Semahlar, Alevi kültürel kimliğinin hem geçmişteki hem de günümüz modern dünyasındaki önemli bir izdüşümüdür” (Dinçer, 2004: 4).

“Semah, cem, saz ve sözün parçası ve bu parçalardan bütünün bir cüzüdür” (Yıldız, 2020: 413).

“Semah, Hz. Muhammed’in kırklara gelip bir üzüm tanesini Sır-ı İlahi ile ezerek bunu kırklardan birinin içmesi ve Hz. Muhammed ile kırkların Ya Allah deyip semah dönmesi ile başlamıştır. Alevilikte ibadetin bir bölümü olan semah, bağlama eşliğinde dönülür” (Aslanoğlu, 1999: 16).

“Semah, Alevi-Bektaşî inancında Cem sırasında on iki hizmetten biri olan, saz ve söz eşliğinde kadın ve erkeklerin birlikte yaptığı gökyüzünde uçmak, evrenin dönüşü gibi dönmek, turnalar gibi kanat çırpıp uçmak, haktan alıp halka vermek, paylaşmak gibi farklı anlamlar taşıyan kutsal hareketler bütünüdür” (Yöre, 2011: 232).

“Semah, Zâkir’in söylediği deyişlere uygun olarak dönülür. Semahların çıkış kaynağı Kırklar Cemi’dir. Alevilikte ilk semahın Kırklar Meclisi’nde dönüldüğüne inanılır. Kırklar Semahı cem törenlerinin sonunda dönülür” (Coşkun, 2022: 196-198).

“Kırklar Semahı, Cem’de dönülen ilk semah olma özelliği taşımaktadır” (Uludemir, 1995:56).

Süleyman Yıldız, Kırklar Semahı’nı ve semah bölümlerini şu şekilde açıklamıştır; (Yıldız, 2020: 415).

“Kırklar Semahı kadınlı ve erkekli dönülür. Ağır lama yürütme, yeldirme ve pervane bölümü olmak üzere üç bölümden oluşur. Bölümleri unutulmuş semahlar haricinde bütün semahlar üç bölümlüdür. Her bölümde usul değişikliği ve tempo (hızlanması) olması mümkündür. Tek bölüm olan semahlar diğer bölümleri unutulmuş semahlardır. Bu tek bölüm yavaştan hızlıya doğru hızlandırılarak, üç bölümde gerçekleştirilir.”

Semahlar, dönülen semahların hızına bağlı olarak tek bölümlü olabileceği gibi, bazen ağırlama ve yeldirme olmak üzere iki, bazen ise ağırlama, karşılama ve yeldirme olmak üzere üç bölümlü de olabilmektedir. Tamamen yörelere göre farklılık gösterebilmektedir (Elçi 1999: 7).

Neşe Ayışıt Onatça semahları İçeri Semahları ve Dışarı Semahları adı altında iki ana bölüm olarak sınıflandırmıştır. Semah bölümlerini şu şekilde açıklamıştır; (Onatça, 2007: 72)

“Genellikle, ağırlama, yürütme, yeldirme ve dua adını alan dört bölümden oluşmakta, dördüncü bölüm olarak değerlendirilen bitiş duası, zâkirin yeldirme sonunda, ezgide kısa bir ağırlama ile “eğlen dur”, “sallan dur” gibi komutlarla bitirme zamanının geldiğini belirtmesi ile başlayan ve dedenin okuduğu gülbenk ile son bulan bölümü kapsamaktadır. En yaygın içeri semahı, Kırklar Semahı’dır. Dışarı semahları ise; on iki hizmet dışında yapılan, semah kültürünü genç kuşaklara benimsetmek ve öğretmek amacını güden semahlardır. Semah disiplininin ayrılmadan dönülen bu semahlar, ağırlama, yürütme ve bitirme duası adlı üç bölümden oluşmaktadır. Bu semahlarda, ustalık gerektiren, çok hızlı dönüşlerin yapıldığı yeldirme bölümü bulunmamaktadır. En yaygın dışarı semahı Gönüller Semahı’dır.”

Semahlar genellikle iki kısma ayrılarak dönülür. Birinci kısım ağırlama (yavaş başlangıç) olarak tabir edilen başlangıç kısmıdır. İkinci kısım ise yeldirme (hızlanma) olarak tabir edilen kısım. Semahların bu şekilde dönülmesinin sebebi transa yönelik olan niteliğinden kaynaklanmaktadır (Dönmez, 2013: 77).

Semahlar buldukları yörelere ve içinde buldukları topluluklara göre bazı isimler alırlar. Semahların aldıkları bazı isimler şunlardır; Kırklar Semahı, Turnalar Semahı, Kırat Semahı, Hızır Semahı, Hubyar Semahı, Maraş Semahı, Koyun Semahı, Tahtacı Semahı, Trakya Semahı, Kısas Semahı, Afyon Semahı, Rodos Semahı (Yıldız, 2020: 414-417). Farklı Alevi-Bektaşî yörelerinde, 100’e yakın farklı semah tipleri ve değişik adları vardır. İnanç önderlerinin ve topluluk isimlerini alan semahlardan en bilinenleri şunlardır; Kırklar Semahı, Turnalar Semahı, Gönüller Semahı, Kırat Semahı, Hubyar Semahı, Muhammed Ali Semahı, Abdallar Semahı, Ali Yar Semahı, Hacı Bektaş Semahı, Şiran Semahı, Kısas Semahı (Yöre, 2011: 232-233). Anadolu’da Alevi ve Bektaşîlerin döndüğü semahların başında Kırklar Semahı, Turnalar Semahı, Kırat

Semahı, Erzincan Semahı, Dem Geldi Semahı ve Yatır Semahları gelmektedir (Elçi, 1999: 182).

BÖLÜM 2: SEYYİD SULTAN ŞÜCAADDİN VELİ OCAĞI ALEVİLİĞİ VE SEYYİD SULTAN ŞÜCAADDİN VELİ OCAĞI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

2.1. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Etimolojisi

Köken olarak Şücaaddin kelimesi Arapçada Şucâuddin olarak geçmektedir. Şucâuddin ifadesi dinin yiğidi, kahramanı, cesuru gibi anlamlara gelmektedir. Türkçede söylenirken Şücaaddin şeklinde telaffuz edilmiştir.

Seyyid; peygamber soyu,

Sultan; büyük zat, er kişi,

Şüca'addin; güçlü, cömert,

Veli; Allah'ın sevgili kulu, yüksek evliyası

Seyyid Sultan Sücaaddin Veli kişiliğine yakışır bir isim almıştır (Demirtaş, 2021: 37).

2.2. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Kimdir?

“Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Velâyetnamesi'nde Sultan Varlığı, Otman Baba Velâyetnamesi'nde ise Şefküllü Bey ve Şahkulu olarak zikredilen Şücaaddin, Seyitgazi'de bir köyde zaviye açmış ve bugün Aslanbeyli olarak anılan köye geçmişte adını vermiş, 15. yy'da Anadolu'da etkili olmuş Kalenderî şeyhlerinden biridir” (Yıldız, 2006: 49).

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Velâyetname'ye göre bütün yaz dolaşan, kışın ise Seyitgazi tekkesi yakınlarında mağarada yaşayan tipik bir Kalenderî şeyhidir (Say, 2010: 38).

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Batı Anadolu Aleviliğinin ve Babailiğin kurucusu, lideridir. Batı Anadolu Aleviliğini ve Babailiği sembolize etmektedir. Anadolu'yu İslamlaştıran, Türkleştiren, Otman Baba gibi bir veli ile dost ve musahip olup Balkanlara gönül köprüsü kuran Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Horasan Erenlerinden olup bir Kalenderi (Türkmen) dervişidir. Vakıf senetlerinden anlaşıldığı üzere 8.İmam Rıza'nın üçüncü göbek torunudur (Demirtaş, 2021: 27).

“Sultan Şuca adıyla da anılan büyük Anadolu Velisi’ni toplum fazla bilmesede ismi tarih sayfalarında yeterince yer almaktadır. Bu büyük Velinin kişiliğiyle ilgili en çok görülen tekke yaşamı ve Anadolu Alevi Türk Kültürü’ne yapmış olduğu büyük hizmetlerdir” (Öz, 1996: 242).

Baba İlyas Horasani ve Şücaaddin Veli’nin aynı kişi olduğu bazı kaynaklarda geçmektedir. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Postnişi Mehmet Demirtaş Dedenin bu konu hakkında açıklamaları şu şekildedir;

“Seyyid Şücaaddin Veli tarihte Baba İlyas Horasanî diye de geçmektedir. Batı Anadolu Aleviliğini ve Babailiği sembolize eden, kuran, lideri olan Seyyid Sultan Şücaaddin Veli’den Alp Eren diye de bahsedilmektedir. Asıl adı; Ebûl Beka Şeyh Baba İlyas (Bin Ali)’dir. Kendisinden Hacı Bektaş Veli Velayetnamesinde Kutb-i Evliya, Sultan Varlığı, Şefküllü Bey diye bahsedilir. Babai Tarikatının kurucusu olan Seyyid Şücaaddin Veli, insanları dürüstlüğe, kardeşliğe, iyiliğe çağırması ve yöneltmiştir. XIII.-XIV. yüzyılları arasında yaşadığı düşünülmektedir” (Demirtaş, 2018: 29).

Şücaaddin (Aslanbeyli) köyünde yaşamış olan Bektaşî Ozan Genç Abdal, deyişlerinde Pir İlyas ve Seyyid Sultan Sücaaddin Veli’den açıkça bahsetmektedir. Pir İlyas ve Seyyid Sultan Sücaaddin Veli’nin aynı kişi olduğunu göstermektedir. Buna örnek olarak Genç Abdal’dan şu kıtalar verilebilir;

“Yedullah ayeti Pençeyi Abâ
Ehli tarikattır Pir İlyas Baba
Bir ismi Sücaaddin Veli nurlu bir sima
Dergâhı nurludur Sücah Baba’nın

Seyyid Baba İlyas Horasan Eri
Yoluna koymuşuz can ile seri
Hem de kendisi Sücaaddin Veli
Dergâhı nurludur Sücah Babanın

Hak nasip eyledi kardeşlik buldu
Bu yolda olanlar ölmeden öldü
Tarikatı seven çekildi geldi
Dergâhı güzeldir Sücah Babanın

Derildi irfan ehli nasibin aldı

İkircikli kalpler nasipsiz kaldı
Mürşidini tanımayan boşlukta soldu
Dergâhı güzeldir Sücah Babanın
Hey erenler erler koymuşuz seri
Baba İlyas Horasan-i erlerin eri
Bir ismi dahi de Şücaaddin Veli
Dergâhı güzeldir Sücah Babanın
Genç Abdal'ım eder saraydan gelir
Kimisi bilemez bilenler bilir
Âşık olan Hak katında sevilir
Dergâhı güzeldir Sücah Babanın” (Demirtaş, 2013: 45).

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Babai tarikatının şeyhi ve kurucusudur. Babai tarikatını yaymaya çalışırken dürüst olup halkı iyiliğe çağırmıştır. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli; Kayseri, Tokat, Sivas, Corum, Amasya, Nevşehir, Isparta, Bursa, Kütahya, Antalya'da bulunmuştur. Buralardan muhibban talip edinmiştir. En son Eskişehir Seyitgazi ilçesinde bulunan İlme çiftliğine gelmiş, daha sonra Seyitgazi ilçesine çok yakın olan Sücaattin köyüne yerleşmiştir. Horasan Tasavvufunun, Babailiğin, Anadolu'ya taşınmasında geliştirilmesinde, Şeriat olmazsa Tarikat, Tarikat olmazsa Marifet, Marifet olmazsa Hakikat yorumuyla Sücaattin köyü kültür merkezi olarak kabul edilmiştir. Uzun süre köyde konaklayan Alimlerin, Dervişlerin, Aşıkların bildiklerini öğretmenleri Dergâhın üniversite niteliğini taşımasını sağlamıştır. Seyyid Sultan Sücaaddin Veli'den sonra oğulları Muhlis Paşa, Aşık Paşa, Şeyh Selman, Şeyh Yahya, Derviş Aşık-i ve daha birçok önemli kişinin; Şükrü Efendi, Pir Mehmet Dede, Genç Abdal, İlhami Dede, Şeyh Hakkı Efendi gibi Paşa, Alim ve Aşıkların çıkmasına vesile olmuştur. Seyyid Sultan Sücaaddin Veli'nin oğlu Muhlis Paşa, Birinci Osmanlı Padişahı Osman Gazi'nin yanında yer almış, ona yardım etmiştir. Onun oğlu Aşık Paşa da aynı şekilde yardımsever olduğundan, babası ve dedesi gibi evliya olarak kabul edilir. Velayetname'i Sultan Sücaattin'de yazıldığına göre Çelebi Mehmet ve I. Murat devrini görmüştür. Adına Sultan Varlığı da denilmektedir. Alevilerce kabul edilen dört büyük Veli'den biridir. Dört büyük Veli şunlardır;

1. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli
2. Hacı Bektaş-i Veli

3. Şeyh Şahabettin Veli

4. Hacı Bayram Veli (Demirtaş, 2003: 3).

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli 1240 yılında 90 yaşında iken Piri Fani olarak Kayseri'ye Kadı olarak tayin edilmiştir. Seyit Sultan Sücaattin Veli Babai isyanına kesinlikle katılmamıştır (Demirtaş, 2015: 42).

Yedinci ve sekizinci yüzyılda yaşayan, Kalenderi Serçeşmesi olan, Seyyid Battal Gazi'ye büyük sevgi ve hürmet gösteren Seyyid Sultan Sücaaddin Veli onun için Seyitgazi çevresini mekân tutmuştur. Önce Seyitgazi İlme Çiftliği civarında mağarada yaşamış sonra da eski adı Sucâ-a, yeni adı Aslanbeyli köyü olan yerleşkeyi yurt edindiği kabul görmektedir. Kalenderi olan ve Seyitgazi'de yaşayan Üryan Sücâileri de yine Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'ye bağlıdır. Seyyid Sultan Sücaaddin Veli buralarda yaşamış olsa da Bursa, Bilecik, Kütahya, Afyon, Isparta, Manisa ve Ankara da dolaştığı, halkı irşat ettiği görülmektedir (Demirtaş, 2021: 28).

Seyyid Sultan Sücaaddin Veli, Seyyid Sultan Sücaaddin Veli Velayetnâmesinde elinde Şeyh Şücâ Çomağı olan, onunla dolaşan Gezici Derviş diye bahsedilen kişi olmuştur (Say, 2010: 18).

Seyyid Sultan Sücaaddin Veli ile Hacı Bayram Veli arasında da bir bağlantı vardır. Hacı Bayram-ı Veli; Somuncu Baba diye bilinen Şeyh Hâmid-i Aksarâyî'nin mürididir. Bahsedilen evliya ve alimlerin hepsi Seyyid Sultan Sücaaddin Veli ile dosttur. Hacı Bayram-ı Veli Ankara'dan kalkıp Eskişehir yoluyla Şücaaddin köyüne gelip Seyyid Sultan Sücaaddin Veli'nin elini öpüp birlikte sohbet etmişlerdir. Üç gün üç gece Şücâ'eddin Veli ile birlikte dergâhta kalmışlardır. Buna bağlı olarak Seyyid Sultan Sücaaddin Veli'nin nüfuzunun Ankara'ya kadar uzadığını göstermektedir (Köprülü, 1976: 181; Say, 2006: 116).

Prof. Dr. Medine Sivri, Doç. Dr. Yağmur Say ve Dr. Öğr. Üyesi Coşkun Kökel'in araştırmaları ve yazıları incelendiğinde Anadolu Aleviliğinin Eskişehir'den başladığı, Eskişehir'in merkez olduğu ön plana çıkarılmaktadır. O dönemlerde Hacı Bektaş Veli'nin Halifelerini Eskişehir bölgesine göndermesi, Dede Garkın kolunun temsilci Pir Ahmet Efendi olması, Seyyid Sultan Sücaaddin Veli'nin Eskişehir'de olması bu bölgenin Anadolu Aleviliğinin merkezi olduğunun teyidi niteliği taşımaktadır (Demirtaş, 2021: 28).

Babai isyanından sonra, Seyyid Sultan Sücaaddin Veli'nin oğlu Muhlis, Mısır'a gitmiş ve Sücaaddin Veli'nin kendisi de Eskişehir'de önce İlme çiftliğine daha sonrada Şüca köyüne gelip yerleşmiş ve burada hakka yürümüştür (Say, 2006: 132).

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Sücaattin köyünde vefat etmiştir. Paşa iken Demirtaş Paşa'ya (Timurtaş Paşa oğlu Mürvet Ali Paşa) çok yardımlarda bulunduğundan Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'nin türbesi sağlığında Demirtaş Paşa tarafından yaptırılmıştır (Demirtaş, 2015: 42).

2.3. Otman Baba ve Seyyid Sultan Şücaaddin Veli İlişkisi

Şeyh Şücâ'nın Balkanlardaki faaliyet sahasında daha sonra Otman Baba'nın etkili olduğu görülmektedir. Aleviliğe yaklaşımda Şeyh Şücâ ve Otman Baba'da bir paralellik olduğu görülür. Bunların Anadolu ve Balkanlarda aynı sahalarda faaliyet yürütmesi bu iki kişi arasında Şeyh-mürid ilişkisi olma ihtimalini arttırmaktadır (Say, 2010: 20).

“2003 yılında Arslanbeyli köyünde yapılan saha çalışmaları bağlamında Sücaaddin Veli ocaklı dedeleri, Trakya ve Bulgaristan yörelerinde Otman Baba süreğine bağlı toplulukların bulunduğunu; fakat Otman Baba'nın soyu kalmadığı için Otman Baba Ocağı'na bağlı bu toplulukların, Şücaaddin Veli Ocağı dedelerini mürşit kabul ettiklerini belirtmişlerdir. Ocaklı dedeler, kendilerinin düzenli olarak her yıl bu yörelere gidip Otman Baba süreğini devam ettiren kitlelerin, babaların ayin-i cem hizmetlerini yönettiklerini ifade etmişlerdir. Şücaaddin Veli ocakları, sözlü geleneğe göre Şücaaddin Veli ile Otman Baba'nın musahip kardeş olarak anıldıklarını da belirtmişlerdir” (Kökel, 2006: 152).

Otman baba ile Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'nin ahret kardeşi ve musahip olduğu bazı kaynaklarda belirtilmiştir. Bazı kitaplarda mürşidi, rehberi olduğu yazmaktadır (Demirtaş, 2015: 31).

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Otman Baba'dan önce vefat etmiştir. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı olan taliplere, ocak mürşitlik etmektedir. Otman Baba ile Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'nin çok iyi dost olduğu kaynaklardan anlaşılmaktadır (Say, 2010: 21).

Otman Baba Velâyetnâmesi'nin ilgili bölümlerinde Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'nin Otman Baba ile yakın temas ve diyalogda olduğu, Otman Baba'nın kendisine bağlı derviş topluluklarına Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'yi Pir olarak tavsiye ettiği ve

kendisinden sonra ise Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'yi ulu olarak bilmelerini öğütlediği anlatılmaktadır (Koca, 2002: 249).

Genç Abdal'ın yazdığı Otman Baba Velayetnamesinde Otman Babanın Seyyid Sultan Sücaaddin Veli ile musahip olduğu, Otman Baba'nın her yıl dervişleri ile Şeyh'in türbesini ziyaret ettiği yazmaktadır. Buna örnek olarak Genç Abdal'dan şu kıtalar verilebilir;

“Otman Baba'yınan gardaş beli dediler
Seyyit Sultan Şücaaddin Veli dediler
İmam Rıza soyu hem de Ali dediler
Dergâhı güzeldir Sücah Babanın

Otman Baba ile Sücaaddin Baba
Bağlan bendesine gitmesin heba
Yolundan Ayrılmayı Muhammed Mustafa
Dergâhı nurludur Sücah Babanın

Seyyid Sultan Sücaaddin Velidir Veli
Neslini sorarsan Hazreti Ali
Buna inanmayan vallahi deli
Dergâhı nurludur Sücah Baba'nın

Genç Abdal'ım Söyler görür de coşar
Dergâha bağlanan güçleri aşar
Kurbanın alanlar buraya koşar
Dergâhı nurludur Sücah Baba'nın” (Demirtaş, 2013: 45).

2.4. Genç Abdal Kimdir?

“Genç Abdal, İstanbul'da Yusuf Kâmil Paşa'nın yanında görevli kâtiptir ve aileye çok yakın kişilerdendir. Öyle ki konakta düzenlenen muhabbetlere dahi katılmış ve burada şiirleriyle dikkat çekmiştir” (Taşgın, 2018: 91).

Bektaşî inanışlarında Hacı Bektaş-i Veli dönemlerinde yaşadığı düşünülen başka bir Genç Abdal daha vardır. Şücaaddin (Aslanbeyli) köyünde yaşamış olan Bektaşî Ozanı Genç Abdal ile karıştırılmaması için şu bilgileri vermek doğru olacaktır; Genç Abdal, Güvenç Abdal olarak da bilinmektedir. Hacı Bektaş-i Veli döneminde veya Hacı Bektaş-i Veli dönemine yakın bir dönemde yaşamış olduğu düşünülmektedir. Güvenç

Abdal olarak bilinen Genç Abdal'ın da yine gerçek adı bilinmemektedir. Tarihsel olarak bilgiler kesinlik taşımamakta olup Genç Abdal isminin halk tarafından Güvenç Abdal isminin kısaltması olduğu da düşünülmektedir. Genç Abdal ile Güvenç Abdal'ın farklı kişiler olma ihtimali de vardır. Ama kesinlik yoktur. Mezarı Hacı Bektaş Veli türbesi içerisindedir (Özmen, 1998: 437- 439).

Şücaaddin (Aslanbeyli) köyünde yaşamış olan Bektaşî Ozan Genç Abdal'ın anne adı bilinmemektedir. Genç Abdal'ın İstanbul doğumlu olduğu ve 19. Yüzyılın ikinci yarısında yaşadığı varsayımlar arasındadır. Sadrazam Yusuf Kâmil Paşa'nın zevcesi Zeynep Hanım ikrar-ı bent olmak için, Şüceattin Veli Şeyhlerinden Şeyh Şücea Dedeyle Pir Mehmet Dede'yi İstanbul'a çağırması, günlerce konağında misafir etmiştir. Bu olaydan sonra bütün İstanbul Alevileri güruh güruh şeyhleri görmeye, hayır duası almaya, sohbet etmeye konağa gelmişler, bunların arasında saray kâtibi olan Genç Abdal da gelmiştir (Demirtaş, 2018: 47; Demirtaş, 2013: 54-55).

“Abdülmeceid ve Abdülaziz dönemlerinde sadrazam Yusuf Kâmil Paşa'nın zevcesi Zeynep Hanım, ikrarbend olmak için Pir Mehmed Dede ile Şücaaddin Dede'yi İstanbul'a çağırır. Dedeleri konağında aylarca misafir eder. İsmi bilinmeyen genç birisi dedelere yalvararak divan kâtipliği görevinden ayrılır. Dedelerle birlikte Sultan Battal Gazi tekkesine gelir. Dedelerin eteklerine sarılarak gözyaşları akıtarak el aman mürüvvet erenler, beni mahrum bırakmayın, gerçekler yoluna alın diye yalvarır. Kendisini türbeye mürid olarak kabul ettirir. Bu kişinin adına o günden beri Genç Abdal denmektedir” (Karatürk, 1996: 64).

Genç Abdal, Dedelerden defalarca kez kendini ikrar-ı bent yapmalarını istemiştir. Fakat Dedeler bunun erken olduğunu önce yanıp yakılmasının ve pişmesinin gerektiğini söylemişlerdir. Dedelerin Eskişehir şehrine dönmeleri yaklaşıncaya Kâtip olan Genç Abdal da tekrar Dedelere kendisini ikrar-ı bent yapmaları için yalvarmıştır. Bu kez Dedeler İstanbul Muhibbanları'nın da kefaletini alarak Genç Abdal'ı ikrar-ı bent yaparlar ve mürşitler (Dedeler) Eskişehir şehrine dönerler. Genç Abdal da hanımından rıza ister ve memuriyetinden feda ederek Dedelerle birlikte Seyit Battal Gazi Dergâhına gelir ve beş sene burada kalır (Demirtaş, 1996: 48).

“Genç Abdal, Seyyit Battal Gazi Dergâhında kalmış ve burada yetişmiştir. Pir Mehmet'in ölümünün ardından bir süre sonra Şücaaddin Veli Dergâhına gitmiş ve burada vefat etmiştir” (Taşgın, 2018: 98).

Genç Abdal, hece ve aruz vezniyle yüze yakın Nefes (Deyiş) yazmıştır. O devirde Sücaattin köyünde konservatuar düzeyinde eğitim verilmektedir. Genç Abdal'ın şiirlerinden, saz, keman, çöğür, udu çok iyi düzeyde çalıp ve söylemeyi en iyi şekilde icra ettiği anlaşılmaktadır. Kerbela ve Bağdat'a yayan gidip gelmesi üç sene sürmüştür (Demirtaş, 2018: 47; Demirtaş, 2013: 54-55).

Alevi cemlerinden zâkirlik ve güvencilik yapan Genç Abdal 85 yaşına kadar yaşamıştır. Mezarı Şücaaddin köyü Garipler Mezarlığı'nda bulunmaktadır.

“Uzun süren Sultan Şücaaddin Veli tekkesinde hizmet eden Genç Abdal, sarayda divan kâtibi iken, Seyit Battal Gazi ve Şücaaddin Veli dergahları postnişinleri saraya çağrılırlar. Burada postnişinleri dinleyen, onlardan çok etkilenen edebiyat sever Genç Abdal (tabi bu adı gerçek değil. Bu adı tekkeye geldiğinde almıştır) işini gücünü bırakıp, Seyit Battal Gazi tekkesine gelir. Zamanın postnişini Pir Mehmet Dede Baba'nın ölümünün ardından Sultan Şuca tekkesine gelerek, ömrünün sonunu bu tekkede noktalar. Mezarı Şücaaddin Veli tekkesi içerisindedir” (Öz, 1996: 247).

2.5. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Tekkesi

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli türbesi ölümünden sonra adına yapılmış külliye'dedir ve dünyamızdan ayrılışının üzerinden yaklaşık 600 yıl geçmiştir. I. Murad devrinin ünlü şeyhi Sultan Şucâud-Dîn'nin zaviyesi bugün Seyitgazi ilçesinin 7 km batısında yer alan Arslanbeyli köyündedir. Tipik Osmanlı yapısına benzemektedir (Jacob, 1912: 241).

“Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'nin tekkesi büyük bir işlevi yerine getiren 13.Yüzyılın en büyük eğitim yuvalarından biridir. Yakınında bulunan Aleviliğin merkezlerinden sayılan Battal Gazi Tekkesinin Anadolu Türkmenlerine yetmemesi nedeniyle yakınında Şuca Sultan'ın bu tekkeyi yaptırdığı bir gerçektir. Bunun yanında Şuca Sultan'ın okulunun önemi büyüktür. Battal Gazi zaviyesi merkezi bir görev yaparken, yani Anadolu Alevilerinin ziyaretgahı, ya da diğer bir söylemle hac görevi gibi yapılması gereken işlevleri üstlenirken, Sultan Şuca'nın tekkesi yatılı bir okul görevini yürütmektedir. Bu okuldan mezun olan dervişlerin çeşitli görevler yapıp, babalık makamına yükseldiklerinde de Anadolu da başka tekkelerde görevlendirildiklerini bilmekteyiz. Sultan Şuca tekkesinin Alevi edebiyatının, tasavvufunun önemli okullarından olması bu tekkede birçok ozanın yetişmesine neden olmuştur. Hatta yıllar sonra bile burada görev yapan

postnişinlerden bazıları şairdir. Genç Abdal olarak bilinen Alevi ozanlarından birisi bile bu tekkede yetişmiş, en güzel şiirlerini Sultan Şuca tekkesinde yazmıştır” (Öz, 1996: 246).

Tekkede yetişen başka Âlim kişiler de vardır. Seyit Battal Gazi Post Nişi’ni Şair Âşık Ali İlhami, Pir Mehmet Dede, Şükrü Efendi Dede, Mehmet Şuca’addin Dede, Sakine Bacı, Öksüz Zeynep gibi köyden birçok şair, ulema ve âlim yetişmiştir (Demirtaş, 2021: 41).

Seyyid Sultan Şucaaddin Veli tekkesinin duvarlarındaki bazı yazılan yazıların tercümesi şu şekildedir;

“Hazreti Sultan Şucaattin ol kutbi cihan
Gerçek erdir tutmasın kimse gönlünde güman

Fuzuli

Defter amalimin hattı hatadandır siyah
Arsayı ruzi cezada veli ol bana penah,
Murad edep ile gir abdi bu dergâha,
Mutafı kutsiyandır pusegaha evliyadır bu.

Abdi- 1132

Ziyaretten muradımdır kerem kıl bana sultan,
Eşiğinden kovma beni, niyaz budur sana heran.

Aşık Veysel

Mürvet eyle baba benim ahvalime ol gün
Ki nefsi nefsi ağlayıp beni etme eyler mahsun.

Seyit Hasan- 1317

Adunun zulmi şerrinden isteyu geldik sizi,
Umarım ruzi cezada unutmayasın bizi.

Faiz Baba

Söyleme ey zahit yalan dinlemem,
Bir pak müride bağlı destim benim.
Sen gibi günde beş kez kirlenmem,
Bin vakit abdestim bozulmaz benim.

Dertli Baba

Vaiz riya ile namaz kılmazdı,

Kalbi selim, abdi sübhan olaydı.
Boynuna halkın günahın almazdı,
Vakıfı esrarı kuran olaydı....

Edip Harabi

Tadan bilir, hakikatın balını,
Dehleyemez, ehli aşkın halini,
Can gözünü açıp, dost cemalini,
Gören bilir, görmeyenler ne bilir.

Mazhari

Mescitte riya pişeler, etsin ka riyarı
Bu dergâha gel kim, ne riya var ne mürayi.

Şeyhülislam Yahya Efendi

Hoştur bana senden gelen,
Ya hilatu yahut keten,
Ya gonca gül, yahut diken,
Lutfunda hos, kahrında taş.

İbrahim Tunnuri” (Demirtaş, 2003: 177-180).

2.6. Hacı Bektaş-i Veli ve Seyyid Sultan Şücaaddin Veli İlişkisi

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Hacı Bektaş Veli’yi tarikat piri olarak kabul etmektedir. Fakat Seyyid Sultan Şücaaddin Veli, Rum diyarına (Anadolu’ya) Hacı Bektaş Veli’den önce gelmiştir. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı, Hacı Bektaş Veli Ocağı’na bağlı değildir. Ocak mührü olan, görevlendirme yapabilen dergâhlardan biridir (Demirtaş, 2018: 36). Ek olarak Yusuf Ziya Yörükân’a göre (Yörükân, 1998: 112), Alevilik-Bektaşilik, Anadolu’da Hacı Bektaş’tan çok daha önce eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Alevilik-Bektaşilik, Anadolu’da ve Rumeli’de Hacı Bektaş Veli Ocağı ile doğmuş değildir. Yörükân’ın görüşleri, tarihteki mevcut Alevi-Bektaşilerin çoğunluğunun Hacı Bektaş Veli Ocağı etrafında toplandığı, diğer Alevi-Bektaşilerin ise başka ocaklara bağlanmış olduğu yönündedir.

Hacı Bektaş-i Veli’nin, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli ile ilişkisini ve Babailik ile ilgili temel açıklamalarını, Mehmet Demirtaş şu şekilde ifade etmiştir;

“Horasandan gelen Hacı Bektaş Veli, Bektaşiliğin kuruluş aşamasında, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'nin evinde bir müddet kalmış (bazı kitaplar 3 ay olarak belirtmektedir) ve Babailiğe intisap edip öğrenmiştir. O dönemde damga yiyen Babailikten başka bir tarikat kurulması için Hacı Bektaş Veli'ye yardım etmiş, onunla birlikte hareket etmiştir. Onu piri olarak kabul etmiştir” (Demirtaş, 2015: 38).

Eren öğretisi, Hacı Bektaş Veli, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli önderliğinde ve Horasan Erenleri olarak bilinen tarihi-karizmatik temsilciler aracılığı ile XIII. Yüzyılda Balkanlar'a, XV. Yüzyılda Kuzey Afrika'ya ulaşmıştır (Sivri, 2013: 33).

Babai isyanından sonra Horasan'dan Anadolu'ya gönderilen Hacı Bektaş Veli, Kayseri'de kırk gün kalıp burada Seyyid Sultan Sücaaddin Veli ile tarikat ehlibeyt üzerine söyleşi yapmışlardır. Alevilik, Babâlik ve Bektaşilik hakkında gelecek için birlikte çalışma yapmışlardır (Say, 2010: 22-23). Babai isyanından damga yiyen Babailik, Seyit Sultan Sücaattin Veli'nin de yaşlı olması sebebiyle bir hayli etkilenmiştir, genişlemesi durmuştur. Çok genç olan Hacı Bektaş-i Veli tarikat piri olarak seçilmiş, kendi adı ile anılan “Bektaşî'lik Tarikatı'nı” Kırşehir yakınlarındaki Suluca Karahöyük'te kurmuş ve yaymaya başlamıştır. Seyit Sultan Sücaattin Veli her zaman Hacı Bektaş-i Veli'ye yardım etmiş ve onu önder olarak göstermiştir. Seyit Sultan Sücaattin Veli'nin 160 yaşına kadar yaşadığı Velayetname-i Sücaattinde beyan edilmektedir. Hacı Bektaş-i Veli vefat ettiğinde cenazesinde bulunmuştur (Demirtaş, 2015: 42-43).

Hacı Bektaş Veli'nin Seyyid Sultan Şücaaddin Veli hakkındaki vasiyeti şu şekildedir:

“Seyyid Mahmudu Hayranî geldi hem
Karaca Ahmet hem erenler pişü kem
Geldi meydana İsa sureti baba
Kolu Açık Hacem bile ki oldur saka
Geldi Umurumla Cemal Seyyidi bile
Ağlayıp zarı efganlar kıla
Önlerince bunların Sultan Şucağ
Kutbu âlem ol velidir ne nizağ
Çün halifeler muhibler geldiler
Cümle matem tutup efgan kıldılar
Kimi oturup uru durdular

Çile dağından yana göz urdular
Anı gördü Sarı İsmail özü
Zahir oldu er dediği kendüzü
Kardeş ile rahmet ede rebbülenam
Evliyayı Kutbu âlem Hacı Bektaş Hazreti
İsteriz ki cümlemize hazır ola himmeti
Sevene rahmet ede oldu tamam
Hü deyüp er mezidine vergel selâm

Hicri; 1034” (Demirtaş, 2003: 173-174).

2.7. Seyyid Battal Gazi ve Seyyid Sultan Şücaaddin Veli İlişkisi

“Seyyid Battal Gazi, VII. yüzyılın sonları ile VIII. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı ve Malatya serdarı Hüseyin Gazi’nin oğlu olduğu kabul edilen bir halk kahramanıdır” (Küçükcan, 2004: 135).

Seyyid Battal Gazi tekkesi Kalenderî düşüncenin merkez konumundadır. Ek olarak Üryan Baba türbesinin ve Seyyid Sultan Şücaaddin Veli külliyesinin yakın konumda olması bölgenin inanç yapılanmalarının önemini arttırmaktadır (Say, 2010: 52).

Eskişehir bölgesinde Alevi-Bektaşî geleneğinin oluşum zamanına bakıldığında ilk olarak başından itibaren Seyyid Battal Gazi’nin temelini oluşturduğu söylenebilir.

“İlk dönem Aleviliğinin (Kalenderî, Abdal) önemli merkezlerinden biri de Eskişehir ilidir. Tarihsel süreçte Eskişehir Seyitgazi merkezli ilk önemli Alevi inanç yapılanması, Seyyid Battal Gazi Dergâhı etrafında gerçekleşmiştir. Seyitgazi yöresi ilk Türk yerleşiminden, itibaren Kalenderî dervişlerinin güçlü olarak örgütlendiği bir merkez olmuştur. Seyyid Battal Gazi’den sonra yine Seyitgazi merkezli Şücaaddin Veli ve Üryan Baba adlarına kurulu iki önemli Alevi ocağının varlığı bilinmektedir” (Karamustafa, 2011: 95)”.

Hacı Bektaş Veli’nin Seyitgazi’deki Seyyid Battal Gazi zaviyesine 13. yy. da yaptığı ziyaretle, Seyyid Battal Gazi zaviyesi önem kazanmıştır. Seyyid Battal Gazi zaviyesi tüm Alevi Türkmen kitleler için önem arz eden bir mekân haline gelmiştir (Kökel, 2004: 11).

VIII. yüzyılda yaşadığı bilinen Seyyid Battal Gazi, Anadolu’da İslam ordularının fetih ve tebliğ hareketleri içinde yer almış, daha sonra şehit olarak adı karizmatik-tarihsel bir

kişiliğe dönüşmüştür. Seyyid Battal Gazi, Anadolu'da bir İslam önderi ve kahramanı olarak tanınmış, Alevi-Bektaşî çevrelerde adı bir eren-derviş-gazi kimliği kazanmıştır. Seyyid Battal Gazi, VIII. yüzyılda Bizans ile İslam ordularının arasındaki savaşlarda görev almış, bu mücadelelerde hizmet vermiş, Afyonkarahisar yakınlarında gerçekleşen savaşta yaralanmış ve şehit olmuştur. Belli yazılı ve sözlü bilgilere göre de bugün Eskişehir-Seyitgazi'de bulunan türbesinin olduğu yere defnedilmiştir. Tarihi kroniklere göre XIII. yüzyılda Anadolu Selçuklu hükümdarı Alaaddin Keykubat zamanında adına bugünkü türbenin inşası gerçekleşmiştir. Türbe tarihi süreç içerisinde birçok ilave ve onarım geçirmiştir. Tarih boyunca Seyyid Battal Gazi Dergâhı, Alevi-Bektaşî çevrelerin inanç dünyasında önemli bir inanç merkezi olmuştur. Zaviye, Anadolu'da ve Balkanlar'da yaşayan Alevi-Bektaşî gruplara inançsal açıdan ziyaret-adak-ibadet olarak etkin şekilde hizmet vermiştir. Alevi-Bektaşî grupların zaviyeye olan inançsal bağlılığı tarih boyunca devam etmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır. Seyyid Battal Gazi Dergâhının inançsal açıdan Alevi-Bektaşî çevrelerde bu denli önem taşımasının ardında Hacı Bektaş Veli'nin türbeyi XIII. yüzyılda ziyaret etmesi bulunmaktadır. Velayetnamede verilen bilgilere göre Hacı Bektaş Veli, Ankara-Çubuk üzerinden Eskişehir bölgesine gelerek türbeyi ziyaret etmiştir. Bu ziyaret sonrası türbe ve çevresinde oluşan zaviye tarih boyunca Alevi-Bektaşî toplulukların inanç dünyasında etkin şekilde varlığını devam ettirmiştir. Seyyid Battal Gazi türbesini Hacı Bektaş Veli'nin ziyaret etmesi, bölge tarihi açısından da önemli sonuçlar doğurmuştur. Ziyaret sonrası bölgeye çok sayıda konar-göçer Türkmen topluluk yerleşmiştir. Bugün dahi Eskişehir-Kütahya ve Afyonkarahisar illeri arasındaki Türkmen dağları, yaşanan bu iskân sürecinin bir bakiyesi durumundadır. Seyyid Battal Gazi adına bir inanç-dede ocağı bulunmakta olup bu ocağın tarihi merkezi Eskişehir-Seyitgazi ilçesidir. Seyyid Battal Gazi Ocağı'nın farklı bölgelerde ocaklı dede ve talip toplulukları bulunmaktadır (Gölpınarlı, 1995; Duran, 2007; akt. Demirtaş, M., 2018:21-22).

“Balkanlara yapılan gezi ve Kurtuluş Savaşı dönemi, Yunanlıların işgali gibi büyük olayların olduğu zamanlarda da Seyyit Battal Gazi Babaları Şücaaddin köyüne gidip Dergâhta hizmet yürütmüştür” (Taşğın, 2018: 99).

İki kuşak öncesine kadar Seyyid Battal Gazi Dedeleri ile Seyyid Sultan Şücaaddin Veli dedeleri musahip olmuşlardır. Şimdi ise dergâhlar arası ilişkiler azaldığı için iki ocak arasında musahiplik erkânı kalmamıştır (Demirtaş, 2015: 42).

“Osmanlı Devlet arşiv belgeleri ve tekkenin elindeki diğer kayıtlarda yer aldığı kadarıyla Bektaşî Tekkelerinin kapatıldığı yıllarından itibaren Seyyit Battal Gazi Dergâhı Dede ve Babaları, Şücaaddin Veli Tekkesi şeyhleriyle adeta aynı ocak ya da aynı tekkenin mensupları gibi hareket ettikleri anlaşılmaktadır. Hatta farklı zamanlarda Balkanlara düzenlenen seyahatler de yine Seyyit Battal Gazi ve Şücaaddin Veli Dergâhı temsilcileri de birlikte gitmişler” (Taşğın, 2018: 95).

“Eskişehir ili sınırları içinde yer alan Alevi-Bektaşî köylerinin büyük çoğunluğunun Seyyid Battal Gazi külliyesine yakın yerlerde kurulmuş olmaları bağlantının günümüze yansımış bir diğer somut sonucudur. Bunların hemen tamamı Seyitgazi’ye ya da merkez ilçeye bağlı köylerdir” (Küçükcan, 2004: 140).

Şücaaddin (Sultan Varlığı) kaynaklı bağlantı, bazı müritlerce Şücaaddin-i Veli’nin Seyyid Battal Gazi’nin yeniden dünyaya gelmiş hali olarak görülmeye başlandığı kayıtlarda yer almaktadır (Demirtaş, 2013: 13).

Halk inançlarında ve Menkıbelerde Sultan Şücâ’nın Battal Gazi olup, öldükten sonra tekrar dünyaya Şeyh Şücâ olarak geldiği inancı hakimdir. Battal Gazi ile Şeyh Şücâ’nın kişilikleri özdeşirilir (Say, 2010: 20).

“Seyyid Gazi ol ki senden
Bir nice cem’ olur ulularından
Ey hoca didiler Sultan Baba’ya varalım
Öpelim elini diyü verelim” (Say, 2010: 145).

2.8. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Cemlerinde Hizmet Sıralaması

Alevilerin dört büyük veli olarak kabul ettiği ve Allah’ın dört büyük velisinden biri olduğu düşünülen Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı’nda yapılan hizmetler şu şekildedir;

1. Her kesimden insanın girebileceği koldan kopan hizmeti.
2. Her alevi kişinin her sene yapması gereken görülme hizmeti.
3. Ömür boyunca bir kere olan ikrar verme ve musahip tutma erkanı hizmeti.
4. Öldükten sonra son görev olarak, helalleşme denilen bir kez yapılan dar erkanı hizmeti.

Cem başlamadan cem hizmetini yapacak aile gizlice Dede (mürşit) tarafından soruşturulur. Soruşturma sonucunda bir engel yoksa cem hizmeti kararı alınır. Bu aşamadan sonra cem evinde toplanılır. Şeriat, Tarikat, Marifet ve Hakikat düstürüne göre dört kapıdan biri olan tarikat usulüne göre uygun bir şekilde Seyyid Sultan Şücaaddin Veli cem hizmeti Dede tarafından yönetilir. Dedenin anlattıkları dinlenir ve söz asla kesilmez.

Vazifedarlar;

1. Mürşid olan kişi yani Dede cemi yönetir.
2. Rehber olan kişi Dedeye yardım eder.
3. Çerağcı olan kişi Çırak uyarır.
4. Zâkir olan kişi saz çalar, semah döndürür.
5. Meydancı
6. Saki
7. Gözcü
8. Pervane
9. Ferraş
10. İbrikdar
11. Ayakçı

Cem birleme sırasında Dede mihraçlama yapar ve anlatır. Car çalınır. Sakka suyu dağıtılır. Sakka suyu Seyyid Sultan Şücaaddin Veli cemlerinde çok önemli bir yere sahiptir. Kırklar Semahı dönülür. Kırklar Semahı cemde dönülen ilk semah özelliğini taşımaktadır. Daha sonra cemde olan tüm halk guruplar halinde semah döner. Lokma dağıtılır, yemekler yenilir. Daha sonra Dede dua ederek oturan duran verir ve cem dağılır. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli cemlerinde oturan duran denildikten sonra da isteyen olursa semah dönülebilir. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı her talip senede bir kez cem yapmak zorundadır.

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli cemlerinde hizmet sıralamaları şu şekildedir;

- 1) Gündüz meydan çırağı uyarılmasının yapılması.
- 2) Dedenin ceme gelmesi, cümle niyazı yapması.
- 3) Dedenin posta oturması ve dar duası vermesi.
- 4) Ceme gelen canların cümle niyazı yapması.

- 5) Kırklar ceminin oluşturulması.
- 6) Ceme başlama ve dede duasının yapılması.
- 7) Gözcü tespiti ve dede duası yapılması.
- 8) Hizmet sahibi ve tüm hizmetkârların hizmet duası-sorgusunun yapılması.
- 9) Rızalık alınması ve sorgu yapılması.
- 10) Seccade serilmesi ve duasının yapılması.
- 11) Çerağ uyarılması ve duasının yapılması.
- 12) Kurban hizmetinin yapılması.
- 13) Kurbanın ortaya getirilmesi, tekbiri ve duasının yapılması.
- 14) Âşığın (zâkirin) 3 kurban nefesi, 1 Duaz-1 İmam okuması.
- 15) Dedenin dini sohbet yapması ve âşığın 3 nefes 1 Duaz-1 İmam okuması.
- 16) Dedenin nefesleri açıklaması ve dini sohbet yapması.
- 17) Car çalma ve duasının yapılması.
- 18) Tövbe, Duaz-1 İmam ve duasının okunması.
- 19) Görülme yapılır.
- 20) Komşudan, cemden sorma yapılması.
- 21) Çarşaf, pençe yapılması.
- 22) Nadi Ali Duası, Yedullah Ayeti, Ayetel Kürsi, Kulhuvallahu Ehad okunması.
- 23) Rabbiyesir duasının okunması.
- 24) Tavaf duasının okunması.
- 25) Seccade kaldırılması duasının okunması.
- 26) Car.
- 27) Âşık kişi 3 nefes 1 Duaz-1 İmam imam okur.
- 28) Dede nefesleri açar veya dini sohbet yapar (zaman uygun olması şartı vardır).
- 29) Tevhit.
- 30) Can baş lokması ve duasının yapılması.
- 31) Ağız tatlılığı duası okunur.
- 32) Âşık 3 nefes 1 Duaz-1 İmam okur (dar, ikrar veya musahiplik nefesleri).
- 33) Miraçlama.
- 34) Dede kırklar cemini anlatarak yapar.
- 35) Kırklar Semahı.
- 36) Cem birleme, rızalık (son).

- 37) Semahlar.
- 38) Lokmalar.
- 39) Genel dua okunur.
- 40) Cem bitirme Duaz-ı yapılır.
- 41) Oturan duran denir ve cem bitirilir.

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli cemlerinde sıralamalar her zaman böyle olmak zorunda değildir. Uygun olanlar uygun olan zamanda yapılabilmektedir. Fakat önemli olan yapılan bu ritüellerin tamamının olmasıdır (Demirtaş, 2015: 227).

2.9. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli ve Diğer Alevi Ocakları

Şücaaddin Veli Ocağı, “pençeli” ocaklar grubuna dahildir. Bu bağlamda Şücaaddin Veli Ocağı’nın önemli bir özelliği daha ön plana çıkmaktadır. Şücaaddin Veli Ocağı “tarıklı” ve “erkânlı” ocak grubuna dahil olan ocaklara piramit yapılanışı ile kendi bünyesine alan bir özellik göstermektedir (Yılmaz, 2006: 9).

Şücaaddin Veli sadece Eskişehir yöresinde Alevi inancının kurucusu değil, aynı zamanda Anadolu da ve Balkanlarda çok farklı yerlere yayılan bir inanç önderidir. Şücaaddin Veli Ocağı’nın Otman Baba ile inanç ve tarihsel olarak ilişkisi vardır. Bulgaristan’daki Deliorman bölgesindeki Alevi kişiler Şücaaddin Veli Ocağı ile bağlantılı bir durumdadırlar. Şücaaddin Veli Ocağı’nın Anadolu da birçok farklı ocaklarla ilişkisi doğrudan olmak üzere vardır. Örneğin Ankara’nın Çubuk ilçesindeki Alevi-Bektaşî gurupları Hasan Dede Ocağı’na, Kırıkkale’de bulunan Hasan Dede Ocağı da doğrudan Şücaaddin Veli Ocağı’na bağlıdır. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı’nda “Pençe-i Eli Aba” ile hizmet görülmektedir (Demirtaş 2003, 2015, 2018, 2021). Kütahya ilinde bulunan Taptuk Emre Ocağı da Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı’na bağlıdır (Demirtaş, 2021: 38).

“Şücaeddin Veli Ocağı, hiyerarşik yapının geleneksel şekliyle devam ettiği nadir örneklerdendir. Hiyerarşik olarak “talip-pir-mürşit” yapısı içerisinde Şücaeddin Veli Ocağı’na bağlı yedi dede ocağı bulunmaktadır” (Ersal, 2013: 211).

Şücaaddin Veli Ocağı’na bağlı ocakları Mehmet Demirtaş (Demirtaş, 2013: 51; Demirtaş, 2018: 42) şu şekilde açıklamıştır; Karpuzu Büyük Hasan Dede Ocağı, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı’na bağlıdır. Şah Kalender Veli Ocağı, Karpuzu Büyük

Hasan Dede Ocağı'na bağlıdır. Seyyid Hacı Ali Turabi Ocağı, Cibali Sultan Ocağı, Şah Kalender Veli Ocağı'na bağlıdır. Seyyid Hacı Muradı Dede Ocağı, Mehemmed Abdal Dede Ocağı, Seyyid Hacı Ali Turabi Ocağı'na bağlıdır. Yurt dışında ise başta Bulgaristan, Trakya ve Rumeli olmak üzere birÇok Alevi, BektaŐı Ocağı babası ve talipleri Otman Baba Ocağı'na bağlıdır. Otman Baba'nın talipleri de Seyyid Sultan Şucaaddin Veli Ocağı'na bağlıdır.

DoÇ. Dr. Mehmet Ersal'ın (Ersal, 2013: 205-206), ubuk Havzası Aleviliği üzerine yaptığı araŐtırmalarda hiyerarşik olarak birbirine bağlı ocakların, Seyyid Sultan Şucaaddin Veli Ocağı'na bağlı olan Ankara bölgesi köyleri ve mahalleri Şu Şekildedir;

Tablo 1: Seyyid Sultan Şucaaddin Veli Ocağı'na Bağlı Ankara Bölgesi Köyleri

İli	İlçesi	Köy	Mahalle
Ankara	Çubuk	Kargın	
Ankara	Çubuk	Sele	
Ankara	Çubuk	Çitköy	
Ankara	Çubuk	Karaağaç	
Ankara	Çubuk	Ömercik	
Ankara	Çubuk	Dalyasan	
Ankara	Çubuk	Ovacık	
Ankara	Çubuk	Yukarı Karaköy	
Ankara	Çubuk	Meşeli	
Ankara	Çubuk	Sarısu	
Ankara	Çubuk	Sarısu	Tepeköy
Ankara	Çubuk	Dağkalfat	
Ankara	Çubuk	Kösrelilik	
Ankara	Çubuk	Aşağı Emirler	
Ankara	Çubuk	Yukarı Emirler	
Ankara	Çubuk	Kuyumcu	
Ankara	Çubuk	Susuz	
Ankara	Çubuk	Demirci	
Ankara	Çubuk	Mahmutoğlu	
Ankara	Çubuk	Sarıkoz	
Ankara	Altındağ	Aşağı Karaköy	
Ankara	Altındağ	Karacaören	Yeşilyurt
Ankara	Altındağ	Aydıncık	
Ankara	Gölbaşı	Kırıklı	
Ankara	Kalecik	Tavşancık	
Ankara	Kalecik	Yüzbeyi	
Ankara	Kalecik	Karatepe	
Ankara	Beypazarı	Karaşar Belde	Merkez
Ankara	Beypazarı	Karaşar Belde	Köseler Köyü
Ankara	Beypazarı	Karaşar Belde	Saray Köyü
Ankara	Beypazarı	Karaşar Belde	Dereli Köyü
Ankara	Beypazarı	Karaşar Belde	Kabaca Köyü

Kaynak: (Ersal, 2013: 205-206)

Eskişehir Aslanbeyli köyü bir ocak, dede köyüdür. Aslanbeyli köyünde Şücaaddin Veli, Seyyid Battal Gazi, Pir Ahmed Efendi ve Koçu Baba ocaklı dedeleri yerleşik haldedir. Aslanbeyli köyünde ayrıca Seyyid Cemal Sultan, Şücaaddin Veli ve Seyyid Battal Gazi ocaklarına bağlı talip grupları da yaşamaktadır. Bu özelliği ile Aslanbeyli köyü, Anadolu Alevi-Bektaşî kültürü içerisinde çok önemli ve özel bir yer almaktadır (Kökel, 2006: 159).

Eskişehir’de yapılan saha çalışmaları kapsamında Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı’na bağlı olan köyler şu şekildedir;

Tablo 2: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı’na Bağlı Eskişehir Bölgesi Köyleri

İli	İlçesi	Köy	Mahalle
Eskişehir	Seyitgazi	Aslanbeyli	
Eskişehir	Seyitgazi	Çürüttüm	
Eskişehir	Seyitgazi	Doğançayır	
Eskişehir	Odunpazarı	Kargın	
Eskişehir	Odunpazarı	Gülpınar (Mamuca)	
Eskişehir	Odunpazarı	Avdan	
Eskişehir	Odunpazarı	Ayvacık	
Eskişehir	Odunpazarı	Yörük Kırka	
Eskişehir	Alpu	Yayıklı (Koşmat)	

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

BÖLÜM 3: SEYYİD SULTAN ŞÜCAADDİN VELİ OCAĞI'NA BAĞLI KÖYLERDE İCRA EDİLEN SEMAHLARIN MÜZİKAL ANALİZİ

3.1. Kırklar Semahı

YÖRESİ
ESKİŞEHİR

KİMDEN ALINDIĞI
CENGİZ KILIÇ-GÖNÜL KILIÇ

DERLEYEN
ERDİ DEMİR

DERLEME TARİHİ
21.05.2021

NOTAYA ALAN
ERDİ DEMİR

KIRKLAR SEMAHI

SÜRESİ ♪ = 260

De ri lip de hak ce mi ne ge len ler

Bi lir mi sin cem cüm le den u lu dur u lu

dur (Saz) Kov i le gy be ti

di lin a lan lar bi zim gi bi gü nah

Şekil 1: Kırklar Semahı Notası-1

26 kâr dır de li dir de li dir Ce me

30 gel mek mu rad al mak ni ha yet on i

34 ki er kan da o ku nur a yet dost a yet

38 (Saz) Ev li ya ce mi dir pak o tur ga

42 yet ger çek mü min bu der gâh ta u lu

46 dur u lu dur Ev li ya ce mi dir

50 saf dur pak o tur He men gay ret ey le

Şekil 2: Kırklar Semahı Notası-2

54

 bir gev her ge tir dost ge tir Dur ma

58

 Mu ham me de se la vat ge tir Kı la

62

 vu zum şa hı mer dan A li dir A li dir

66

 (Saz) Gü ven de ler tev hid

69

 o kur hey ra kib ol dem de o ku nur

73

 da i ra kip i ra kip Bu na

77

 i nan maz san iş te me na kip o ku yup

Şekil 3: Kırklar Semahı Notası-3

81
ya zan ev li ya nın di li dir di li dir

85
(Saz) Bir ba cı mey dan da

88
ca rı ça lar ken Gı ğıl daş man sak ka

92
su yu dö ner ken dö ner ken De dem

96
baş ta ha yır gül benk çe ker ken u yu yup

100
la kır tı e den şeytan ku lu dur ku lu dur

104
Mü min müs lim diz üs tü ne ge lin ce

Şekil 4: Kırklar Semahı Notası-4

108
o ku nan du vaz lar ta mam o lun ca o lun

112
ca Hak ki se ven a ya ğa kalk sın de yin

116
ce O da E ren le rin gü zel ha li

120
dir ha li dir Mü min müs lim sa kin

124
o la ye ri ne Mü min mu rad a la

128
mürkir şe ri ne şe ri ne Va ra

132
ca ğız mu hab be tin sır rı na Ni ya

136
zi bül bü lü des tan gü lü dür gü lü dür SON

Şekil 5: Kırklar Semahı Notası-5

KIRKLAR SEMAHI -6-

-1-

DERİLİP DE HAK CEMİ'NE GELENLER
BİLİR MİSİN CEM CÜMLEDEN ULUDUR
KOV İLE GIYBETİN DİLİNE ALANLAR
BİZİM GİBİ GÜNAHKÂRDIR DELİDİR

-2-

CEM'E GELMEK MURAT ALMAK NİHAYET
ON İKİ ERKÂNDAN OKUNUR AYET
EVLİYA CEMİ'DİR PAK OTUR GAYET
GERÇEK MÜMİN BU DERGÂHTA ÖLÜDÜR

-3-

EVLİYA CEMİ'DİR SAF DUR PAK OTUR
HEMEN GAYRET EYLE BİR GEVHER GETİR
DURMA MUHAMMED'E SALAVAT GETİR
KILAVUZUM ŞAH-I MERDAN ALİ'DİR

-4-

GÜVENDELER TEVHİT OKUR HEY RAKİP
OL DEMDE OKUNUR DAHİ İRAKİP
BUNA İNANMAZSAN İŞTE MENAKİP
OKUYUP YAZAN EVLİYANIN DİLİDİR

-5-

BİR BACI MEYDANDA CARİ ÇALARKEN
GİMİLDİŞMAN SAKKA SUYU DÖNERKEN
DEDEM BAŞTA HAYIR GÜLBENK ÇEKERKEN
UYUYUP LAKIRTI EDEN ŞEYTAN KULUDUR

-6-

MÜMİN MÜSLÜM DİZ ÜSTÜNE GELİNCE
OKUNAN DOĞAZLAR TAMAM OLUNCA
HAK'KI SEVEN AYAĞA KALKSIN DEYİNCE
O DA ERENLERİN GÜZEL HALİDİR

-7-

MÜMİN MÜSLÜM SAKİN OLA YERİNE
MÜMİN MURAT ALA MÜNKİR ŞERRİNE
VARACAĞIZ MUHABBETİN SIRRINA
NİYAZİ BÜLBÜL'Ü DESTAN GÜLÜDÜR

Şekil 6: Kırklar Semahı Notası-6

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kırklar Semahı'nın ilk dörtlüğü ve bazı dörtlükleri farklı cemlerde farklı şekilde okunmuştur. Farklı olarak okunan dörtlükler şu şekildedir;

“Kalkıp arzulayıp ceme gelenler

Bilesiniz cem cümleden uludur

Kov ile gıybeti dile alanlar

Benim gibi günahkârdır delidir

Mümin müslim diz üstüne gelince

Dar olurlar günahlıya sorunca

Hakkı seven ayağa kalksın deyince

O da erenlerin güzel halidir

Mümin müslim sakın ola yerine

Mümin murat alan münkir yerine

Varacağız muhabbetin şarına

Niyazi bülbüldür irfan gülüdür”

Doğaz kelimesi yörede Duvaz anlamına gelmektedir.

Kırklar Semahı'nda Dede tarafından iki dörtlük okunduktan sonra Dede duası okunmuştur. Dede tarafından okunan dualar şu şekildedir;

Dede Duası; “Semahlarınız saf ola, günahlarınız af ola, dönülen semahlarınız Kırklar Semahı ola, hak için ola, iki cihanda yüzümüz pak ola, saza vuran eller, semah dönen ayaklar ağrı acı görmeye, on iki imamlar şefaatiniz ola gerçeğe hü.”

Dede Duası; “Semahlarınız kabul muratlarınız hâsıl olsun, dönülen semahlar Kırklar Semahı'ndan olsun, her ne niyet ile döndünüzse Allah hak muradınızı versin, Hünkârı evliya şefaatiniz olsun gerçeğe hü.”

Kırklar Semahı bittikten sonra okunan Dede Duası; “Semahlarınız kabul muratlarınız hâsıl olsun, semah dönen ayaklarınız, saza vuran elleriniz, Allah Allah diyen dilleriniz ağrı acı görmesin. Hak için semah döndünüzse Allah muradınızı versin yüce peygamberimiz, Fatma anamız yoldaşınız, sırdaşınız, şefaatiniz olsun, döndüğünüz semahlar Kırklar Semahı'nda döndüğünüz semahlardan olsun. Dil bizden lütuf on iki imamlardan, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'den olsun, gerçeğe hü.”

3.1.1. Dizi Özellikleri

Kırklar Semahı'nın dizisi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 7: Kırklar Semahı Dizisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kırklar Semahı'nda Hüseyini dizisinin sesleri kullanılmıştır. Hüseyini beşlisi ve Uşşak dörtlüsü ile icra edilen Kırklar Semahı'nın başlangıç aşamasında Hüseyini dizisinin üçüncü derecesi olan Do perdesi vardır. Çoğunlukla Mi perdesi olan beşinci derece net bir şekilde görülmektedir. Vokal olarak ise 10. ölçüden başlanarak, Hüseyininin üçüncü derecesi kullanılmıştır. Devam edildiğinde ise üçüncü olan ses üzerinde sık sık ısrarlı kalışlar yapılmıştır. Kırklar Semahı giriş bölümünde iki tekrar bağlama ile icra edilmiştir. Vokal başlangıcı bağlamanın iki tekrarından sonra başlamıştır. Kırklar Semahı Hüseyini makamına benzemektedir.

3.1.2. Ritmik Yapı

Şekil 8: Kırklar Semahı Ritim Kalıbı-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 9: Kırklar Semahı Ritim Kalıbı-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kırklar Semahı tek bölümlü olan bir semahtır. Kırklar Semahı 9 zamanlı usül olarak icra edilmiştir. Ritim kalıbı 2+2+2+3 şeklinde dizilim göstermiş olsa da vokal icra

kısımının bazı yerlerinde dizilim şekli 3+2+2+2 şeklinde icra edilmiştir. Kırklar Semahı allegro (hızlı) metronom ile icra edilmiştir.

3.2. Turnalar Semahı

YÖRESİ
ESKİŞEHİR-ARSLANBEYLİ KÖYÜ

KİMDEN ALINDIĞI
AHMET KARAKAN
EMİNE KONUK
MEHMET KONUK

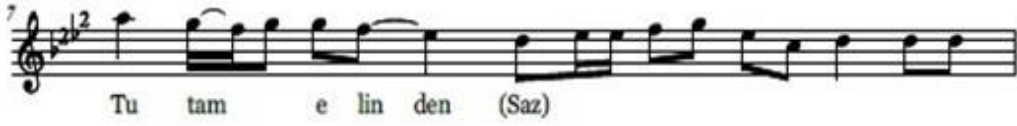
TURNALAR SEMAHI

DERLEYEN
ERDİ DEMİR

DERLEME TARİHİ
24.05.2021

NOTAYA ALAN
ERDİ DEMİR

SÜRESİ: ♩ = 90 AĞIRLAMA

Şekil 10: Turnalar Semahı Notası-1

8
İ nip gi der tur nam (Saz)

9
Hak di ye di ye (Saz)

10
Dost di ye di ye (Saz)

11
♩ = 230 KARŞILAMA
Dost di ye di ye tur nam

12
(Saz)

Şekil 11: Turnalar Semahı Notası-2

13

vokal

İ ki de tur nam ge lir Ba ğ dad e lin den
Bi ri si yav ru
Yol da yo rul muş

saz

16

vokal

A şı ğın vir di ni söy ler di lin den
Bir i nin kana dı şe kil li bel li
Şa ha da çarp mış da ka nat kı rıl mış

saz

19

vokal

Dost el le rin tu tam tu tam e linden
Yö nü nü çe virmiş u za ka doğu
O da bi zim gi bi yol dan ay rılmış

saz

22

vokal

İ nip gi der tur nam

saz

♩ = 240 YÜRÜTME

Şekil 12: Turnalar Semahı Notası-3

25

vokal

Dost di ye di ye Şah di ye di

saz

28

vokal

ye tur nam tur nam

saz

31

vokal

gi de mez sen

saz

34

vokal

tur nam Dön ge ri tur nam

saz

Şekil 13: Turnalar Semahı Notası-4

37

vokal

tur nam dön ge ri tur nam tur

saz

40

vokal

nam (Saz)

saz

43

vokal

perva zı na düz yü rü Düz yü rü tur

saz

46

vokal

nam tur nam düz yü rü tur

saz

Şekil 14: Turnalar Semahı Notası-5

49

vokal

nam tur nam (Saz)

53

vokal

5

saz

-1-
İKİ TURNAM GELİR BAĞDAT İLİNDEN
AŞIĞIN VİRDİNİ SÖYLER DİLİNDEN
DOST ELLERİN TUTAM TUTAM ELİNDEN
İNİP GİDER TURNAM ŞAH DİYE DİYE

-2-
İKİ DE TURNAM GELİR BİRİSİ YAVRU
BİRİNİN KANADI ŞİPİRDİM BENLİ
YÖNÜNÜ ÇEVİRMİŞ BOZ OK'A DOĞRU
İNİP GİDER TURNAM ŞAH DEYU DEYU

-3-
İKİ TURNAM GELİR YOLDA YORULMUŞ
AVCI VURMUŞ TURNAMIN KANADIN KIRMIŞ
VAH BENİM TURNAM YOLLARDA KALMIŞ
İNİP GİDER TURNAM ŞAH DEYU DEYU

-4-
PİR SULTAN ABDAL'IM SÖYLE MELİYİM
AŞIĞIN VİRDİN BELLEYELİM
KOYVERİN TURNAMI EYLEMİYELİM
İNİP GİDER TURNAM ŞAH DEYU DEYU

-5-
İKİ TURNAM GELİR AKLI KARALI
BİRİNİ BİLDİM AMA BİRİDE NERELİ
O DA BENCİLEYİN YÜREK KARALI
İNİP GİDER TURNAM ŞAH DİYE DİYE

-6-
KARATAŞA BENZER SENİN GELİŞİN
ÇIKIP HAVALARDA SEMAH EDİŞİN
EŞİN GİTMİŞ SEN NASIL YETİŞİN
İNİP GİDER TURNAM ŞAH DİYE DİYE

Şekil 15: Turnalar Semahı Notası-6

3.2.1. Dizi Özellikleri

Turnalar Semahı'nın dizisi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 16: Turnalar Semahı Dizisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Turnalar Semahı'nın birinci bölümü olan ağırlama bölümüne uşşak makamına benzer şekilde cümlelerle başlanmıştır. Uşşak makamı cümleleri ile semahın ikinci bölümü olan Karşılama bölümünün başlangıcına kadar aynı şekilde devam etmiştir. Ağırlama bölümünün bitişiyle birlikte semahın ikinci bölümü olan Karşılama bölümünde uşşak makamının güçlü perdesine vurgu yapılarak uşşak makamı ile karar kılınmıştır. Semahın 22. ölçüsünden başlanarak semahın üçüncü bölümü olan yürütme bölümünde ise uşşak makamı cümleleri ile Re perdesinde karar kılınırken, 25. ölçüden başlanarak 50. ölçüye kadar olan bölümde icra edilen semah Sol perdesinde karar kılınmıştır. Turnalar Semahı özel bir semah olup, La, Si ve Sol perdelerinde üzerinde aldığı ses değiştirici işaretler ile Şücaaddin Veli özelinde özel bir motif ve ezgi tipini oluşturduğu söylenebilir. Turnalar Semahı Hüseyini makamına benzemektedir.

3.2.2. Ritmik Yapı

Şekil 17: Turnalar Semahı Ritim Kalıbı-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 18: Turnalar Semahı Ritim Kalıbı-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Turnalar Semahı üç bölümden oluşan bir semahtır. Karşılama, ağırlama ve yürütme olarak üç bölümden oluşmaktadır. Turnalar Semahı 9 zamanlı usül olarak icra edilmiştir. Ağırlama bölümünde ritim kalıbı 2+2+2+3 şeklinde dizilim ile 9/4'lük ritim olarak başlamıştır. Karşılama bölümünde ise başlangıçta 9/8'lik ritim olarak 2+2+3+2 şeklinde dizilim ve 3+2+2+2 şeklinde dizilim ile başlayıp 2+2+2+3 ritim kalıbı olarak devam etmiştir. Turnalar Semahı, yürütme bölümünde temposu artarak 9/8'lik ritim olarak 2+2+2+3 şeklinde dizilimde bir ritmik bir yapı göstermiştir. Turnalar Semahı, Ağırlama bölümünde andante (sakince, yavaşça), Karşılama bölümünde allegro (hızlı), Yürütme bölümünde allegro (hızlı) metronom ile icra edilmiştir.

3.3. Ali'nin Düldül'ün Semahı

YÖRESİ
ESKİŞEHİR-ARSLANBEYLİ KÖYÜ

DERLEYEN
ERDİ DEMİR

KİMDEN ALINDIĞI
FAHRETTİN DEMİRTAŞ

ALİ'NİN DÜLDÜL'ÜN SEMAHI

DERLEME TARİHİ
03.11.2022

NOTAYA ALAN
ERDİ DEMİR

SÜRESİ ♩ = 80 AĞIRLAMA

(Saz . . . . .)

4
A LİM GE Lİ YOR Dİ YE (Saz . . . . .)

7
KAR ŞI Gİ DER LER (Saz . . . . .) BİN Dİ Ğİ DÜL DÜ LÜN

10
(Saz . . . . .) MET HİN E DER LER (Saz . . . . .)

13
SÜRESİ ♩ = 280 KARŞILAMA

MET HİN E DER LER DOST A LİM HÜ

16
A LİM GE Lİ YOR Dİ YE KAR ŞI

20
Gİ DER LER Gİ DER LER (Saz . . . . .) BİN Dİ Ğİ DÜL DÜ LÜ MET HİN

24
E DER LER (Saz . . . . .) DOST E DER LER DOST E DER

28
LER (Saz . . . . .) YE Tİ ŞİN E

Şekil 19: Ali'nin Düldül'ün Semahı Notası-1

32
REN LER U YA NIN PİR LER EY PİR LER (Saz . .)

35
A Lİ NİN DÜL DÜ LÜ BİZ DE GÖ RE LİM (Saz . .) DOST

39
GÖ RE LİM DOST GÖ RE LİM (Saz . .) HÜ

42
HÜ A LİM HÜ

45
(Saz . . . . .)

48
.....

51
.....)

-1-
ALİM GELİYOR DİYE KARŞI GİDERLER
BİNDİĞİ DÜLDÜLÜN METHİN EDERLER
YEŞİTİN ERENLER UYANIN PİRLER
ALİNİN DÜLDÜLÜN BİZ DE GÖRELİM

-2-
AYAĞINA ALTIN NALLAR ÇAKTILAR
ÜZENGİSİN CEVAHİRDEN YAPTI LAR
ÜSTÜNE BİNİNCE GÖZÜN ÖPTÜLER
ALİNİN DÜLDÜLÜN BİZ DE GÖRELİM

-3-
ÜSTÜNE BİNİNCE YÜKSEĞE BASAN
KANBERİ ÖNÜNDE YEL GİBİ ESEN
CELAL'A GELİNCE ÇOK BAŞLAR KESEN
ALİNİN DÜLDÜLÜN BİZ DE GÖRELİM

-4-
CEVAHİRDEN GEM VURDULAR BAŞINA
LEZZET VERİR AĞZI İLE DİŞİNE
BİR NUR DOĞDU EĞERİNİN KAŞINA
ALİNİN DÜLDÜLÜN BİZ DE GÖRELİM

-5-
EĞERİNİ YEŞİL NURDAN VURDULAR
NASIBİNİ KUDURETTEN VERDİLER
ŞAH ALİNİN KERAMETİN GÖRDÜLER
ALİNİN DÜLDÜLÜN BİZ DE GÖRELİM

-6-
HATA YİNİM EĞDİR DENGİ BULUNMAZ
YETMİŞ KONAK YERE SÜRSEN YORULMAZ
O DA HER KULUNA NASİP BİLE OLMAZ
NASİP ET ALLAH'TIM BİZ DE GÖRELİM

Şekil 20: Ali'nin Düldül'ün Semahı Notası-2

“Düldül” yörede Hz. Ali'nin beyaz renkteki atı olarak bilinmektedir.

3.3.1. Dizi Özellikleri

Ali'nin Düldül'ün Semahı'nın dizisi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 21: Ali'nin Düldül'ün Semahı Dizisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Eserin tamamı Hüseyini makamına benzerlik gösteren seyirden oluşmaktadır. Güçlüsü hüseyini perdesidir. Ali'nin Düldül'ün Semahı Hüseyini makamına benzemektedir.

3.3.2. Ritmik Yapı

Şekil 22: Ali'nin Düldül'ün Semahı Ritim Kalıbı-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 23: Ali'nin Düldül'ün Semahı Ritim Kalıbı-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 24: Ali'nin Düldül'ün Semahı Ritim Kalıbı-3

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Ali'nin Düldül'ün Semahı iki bölümden oluşan bir semahtır. 5 zamanlı, 7 zamanlı ve 9 zamanlı usül olarak icra edilmiştir. Ağır lama bölümünde ritim kalıbı 2+3 şeklinde 5/4'lük şeklinde başlayıp, 2+2+3 şeklinde 7/4'lük ritim olarak devam etmiştir. Karşılama bölümünde ise ritim kalıbı 2+2+2+3 şeklinde dizilim ile 9/8'lik ritim olarak icra edilmiştir. Ali'nin Düldül'ün Semahı, Ağır lama bölümünde andante (sakince, yavaşça), Karşılama bölümünde allegro (hızlı) metronom ile icra edilmiştir.

3.4. Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı

YÖRESİ
ESKİŞEHİR-ARSLANBEYLİ KÖYÜ

DERLEYEN
ERDİ DEMİR

KİMDEN ALINDIĞI
HASAN ALI UZUN

ŞU YALAN DÜNYAYA GELDİM GELELİ SEMAHI

DERLEME TARİHİ
27.05.2021

SÜRESİ ♩ = 100 AĞIRLAMA

NOTAYA ALAN
ERDİ DEMİR

(Saz)

Şu ya lan dün ya ya

gel dim ge le li ge le li

Ken di me mü na sip yar bu la ma dım

♩ = 240 KARŞILAMA

yar bu la ma dım Can dost Şah dost

A lim Hü (Saz) Şu ya lan dün
Dos tun zü lüf

ya ya gel dim ge le li ken di me mü
le ri des te dir des te E ren ler o

Şekil 25: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Notası-1

20
na sip yar bu la ma dım ken di me mü
tur muş Hak i çin pos ta E ren ler o

23
na sip yar bu la ma dım Ya re len dım
tur mul Hak i çin pos ta Bir za man sağ

26
al kan la ra bo yan dım e li min ka
gez dim bir za man has ta has ta hâ lim

29
nı nı yur bu la ma dım e li min ka
ne dir der bu la ma dım has ta hâ lim

32
nı nı yur bu la ma dım yü rü yü rü
ne dir der bu la ma dım yü rü yü rü

35
(Saz) Şah Şah Şah Şah da Şah dam ga sıvar

39
(Saz) Şah A li mür vet de ma ka mı cen net

Şekil 26: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Notası-2

42

dev ra mı şah Ya Mu ham med Ya A li hüy

45

(Saz)

49

-1-
KALKSIN EV SAHİBİ SEMAH EYLESİN
DÖKSÜN GÜNAHINI MEYDANA GELSİN
NİYAZI HAK OLSUN SEMAH EYLESİN
DÖKSÜN GÜNAHINI MEYDANA GELSİN

-2-
ŞU YALAN DÜNYAYA GELDİM GELELİ
KENDİME MÜNASİP YAR BULAMADIM
YARELENDİM AL KANLARA BOYANDIM
ELİMİN KANINI YUR BULAMADIM YÜRÜ YÜRÜ

-BAĞLANTI-
CAN DOST ŞAH DOST ALİM HÜ

-BAĞLANTI-
ŞAH ŞAH DA ŞAH DAMGASI VAR
ŞAH ALİ MÜR VET MAKAMI CENNET
DEVRANI ŞAH YA MUHAMMED YA ALİ

-3-
DOSTUN ZÜLÜFLERİ DESTEDİR DESTE
ERENLER OTURMUŞ HAK İÇİN POSTA
BİR ZAMAN SAĞ BİR ZAMAN HASTA
HASTA HALİN NEDİR DER BULAMADIM

-4-
FELEK BENİM KIRDI KOLUM KANADIM
DÖRT KÖŞE BAŞINDA YOLUMU KESTİ
KESKİN BADE İLE DOLUMU İÇTİ
YANDI YÜRECİĞİM KAR BULAMADIM

-BAĞLANTI-
ŞAH ŞAH DA ŞAH DAMGASI VAR
ŞAH ALİ MÜR VET MAKAMI CENNET
DEVRANI ŞAH YA MUHAMMED YA ALİ

Şekil 27: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Notası-3

Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı yörede Kalksın Ev Sahibi Semah Eylesin Semahı olarak da bilinmektedir.

3.4.1. Dizi Özellikleri

Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı'nın dizisi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

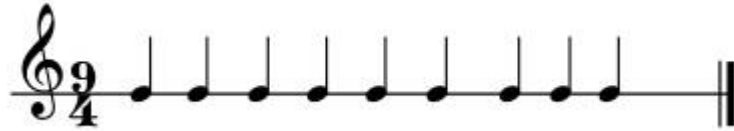

Şekil 28: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Dizisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Semahın ilk bölümü olan ağırlama bölümünde hüseyini makamı dizisine benzer şekilde uşşak dörtlüsü ve seyir özelliği gösteren semahta atlamalı seslere yer verilmiştir. 6. ölçü de buselik geçkisi benzeri bir yapı kullanılmıştır. Seyir özelliği devam etmiş ve tekrar hüseyini makamı benzeri bir yapı devam etmiştir. 12. ölçüden başlanarak karşılama bölümü başlamış, karşılama bölümünün giriş yerinde 9/8'lik ritim kalıbına dönerken hicaz çeşnisi yapılmıştır. Semah hüseyini makamına benzer şekilde geri dönmüştür. Hüseyini makamı ile karar kılmıştır. Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Hüseyini makamına benzemektedir.

3.4.2. Ritmik Yapı

Şekil 29: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Ritim Kalıbı-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 30: Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Ritim Kalıbı-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı iki bölümden oluşan düz bir semahtır. Ağrlama ve karşılama olarak iki bölümden oluşmaktadır. Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı 9 zamanlı usül içinde icra edilmiştir. Ağrlama bölümünde ritim kalıbı 2+2+2+3 şeklinde dizilim ile 9/4'lük olarak başlamıştır. Karşılama bölümünde ise ritim kalıbı 2+2+2+3 şeklinde dizilim ile 9/8'lik ritim olarak icra edilmiştir. Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı Ağrlama bölümünde andante (sakince, yavaşça) metronom, Karşılama bölümünde ise allegro (hızlı) metronom ile icra edilmiştir.

3.5. Dem Geldi (Dedeler) Semahı

YÖRESİ
ESKİŞEHİR-ARSLANBEYLİ KÖVÜ

KİMDEN ALINDIĞI
FAHRETTİN DEMİRTAŞ
HASAN ALİ UZUN

DEM GELDİ (DEDELER) SEMAHI

DERLEYEN
ERDİ DEMİR

DERLEME TARİHİ
02.12.2022

NOTAYA ALAN
ERDİ DEMİR

SÜRESİ ♩ = 90 AĞIRLAMA

Sa n çığ dem bü rü yün ce ze mi ni

Kü fe dağ lar gi bi gön lüm

gü ve nir Aş kın a te ş i ne ver dim se ri mi

Çeş mim ya ş ı yer yü zü nü

su la nır A man A man

dost a man Sul ta nım a man

Şekil 31: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-1

16 A man a man dost a man

18 Der viş lik te i ki lik yok bir lik tir

20 Bir düş mi şün e lin al mak

22 er lik tir U çan kuş tan e sen yel den sor muş tur

25 Gö nül va nr i ti ga ta

27 da ya nır A man A man

29 dost a man Sul ta nım a man

31 A man a man dost a man

Şekil 32: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-2

♩ = 280 KARŞILAMA

33 Dem gel di dem gel di A li Ab bas

36 şah gel di Mûn kü re cev ri ce fa Mü mi ne İ

40 man gel di Şah gel di çağ n mi za bu gün bay

44 ram dir bi ze Şa hın e la göz le ri Ar ma ğan ye

48 ter bi ze Eğ dim gü lün da h nı Har tut muş yap

52 ra ğı nı Va dem ge lir ö lür sem Şah ört sün top

56 ra ğı nı İn dim e kin biç me ye

59 e ğil dim su iç me ye Şa hın ge li yor

62 de di le r Ka nat lan dım uç ma ya Hak

Şekil 33: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-3

63 Eh li süin net de maka mi cen net Eh li süin net de

66 maka mi cen net dev ra mi şah Ya Mu ham med

69 dev ra mi şah Ya Mu ham med mü mi nin ar

72 zu su cen net mü mi nin ar zu su cen net fir devs gü lü

76 ko ku yor fir devs gü lü ko ku yor

79 $\text{♩} = 320$ YÜRÜTME
sıy nı dı çık tı mey da na sıy nı dı çık

82 tı mey da na baş git ti bo yan dı ka na

85 baş git ti bo yan dı ka na ağ lı yor du

Şekil 34: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-4

88 Fat ma A na ağ lı yor du Fat ma A na

91 HÜ se yi nim ah HÜ sey nim HÜ se yi nim

94 ah HÜ sey nim Ker be la nın ya zı la rı

97 Ker be la nın yaz zı la nı şe hit düş tü

100 ga zi le ri şe hit düş tü ga zi le ri

103 Ol Fat ma a na ku zu la rı Ol Fat ma a na

106 ku zu la rı HÜ se yi nim ah HÜ sey nim

109 HÜ se yi nim ah HÜ sey nim SON

Şekil 35: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-5

-1-
SARI ÇİĞDEM BÜRÜYÜNCE ZEMİNİ
KUFE DAĞLAR GİBİ GÖNLÜM GÜVENİR
AŞKIN ATEŞİNE VERDİM SERİMİ
ÇEŞMİM YAŞI YER YÜZÜNÜ SULANIR

-BAĞLANTI-
AMAN AMAN DOST AMAN
SULTANIM AMAN AMAN AMAN DOST AMAN

-2-
GERÇEKLERDE İKİLİK YOK BİRLİKTİR
BİR DÜŞMÜŞÜN ELİN ALMAK ERLİKTİR
ESEN YELDEN UÇAN KUŞTAN SORMUŞTUR
GÖNÜL VARIR İTİGATA DAYANIR

-3-
HAZRETİ YÜZ SÜRÜNCE MİHRACA
HAK DUA YAZILIR HIRKA İLE TACA
ŞÜKÜR DEDEM EMİR KILDI BU CANA
ŞÜKÜR PİRİM SAAT SAAT DOLANIR

-4-
DEM GELDİ DEM GELDİ
ALİ ABBAS ŞAH GELDİ
MÜNKÜRE CEVR-İ CEFA
MÜMÜNE SEFA GELDİ

-5-
ŞAH GELDİ ŞARIMIZA
BUGÜN BAYRAMDIR BİZE
ŞAHİN ELA GÖZLERİ
ARMAĞAN YETER BİZE

-6-
EĞDİM GÜLÜN DALINI
HAR TUTMUŞ YAPRAĞINI
VADEM YETER ÖLÜRSEM
ŞAH ÖRTSÜN TOPRAĞIMI

-7-
KARŞIDA KOYUN GÖRDÜM
BEN ŞAHA BOYUN EĞDİM
GÖZÜN AYDIN DEDİLER
GÜZEL ŞAH BOYUN GÖRDÜM

-8-
İNDİM EKİN BİÇMEYE
EĞİLDİM SU İÇMEYE
ŞAHİN GELİYOR DEDİLER
KANATLANDIM UÇMAYA

-BAĞLANTI-
EHLİ SÜNNET DE MAKAMI CENNET
DEVİRANİ ŞAH YA MUHAMMED

-9-
SIYRILDI ÇIKTI MEYDANA
BAŞ GİTTİ BOYANDI KANA
AĞLIYORDU FATMA ANA
HÜSEYİN'İM AH HÜSEYİN'İM

-10-
HÜSEYİN'İN ELİ BAĞLI
MÜMİN'İN CİĞERİ DAĞLI
HAZRETİ ALİ'NİN OĞLU
AH HASANIM VAY HÜSEYİN'İM

-11-
ZEYNEL'İN ZİNDANI DARDIR
BAKİR'E BOYUN EĞENDİR
ON İKİ GÜN YASI VARDIR
HÜSEYİN'İM AH HÜSEYİN'İM

-12-
ŞU KARŞIDAN GELEN GARİP
NEYLEN ONA KARŞI VARIP
İMAM CAFER EBU TALİP
HÜSEYİN'İM AH HÜSEYİN'İM

-13-
MUSA'YI KÂZİM İMAM RIZA
TAKİ NAKİ EHLİ RAZA
FERYATLAR ÇIKTI ARŞA
HÜSEYİN'İM AH HÜSEYİN'İM

-14-
ASKER SAHİP ZÜLFİKÂR'A
ALİ EKBER'İM SAFİ DAHA
AĞLIYORDU ŞERBAN ANA
HÜSEYİN'İM AH HÜSEYİN'İM

-15-
KERBELANIN YAZILARI
ŞEHİT DÜŞTÜ GAZİLERİ
FATMA ANA KUZULARI
HÜSEYİN'İM AH HÜSEYİN'İM

-16-
YUNUS EMRE BUNU DEDİ
YANAR YÜREĞİMİN ÖZÜ
YETMİŞ İKİ ŞEHİT VERDİ
HÜSEYİN'İM AH HÜSEYİN'İM

Şekil 36: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Notası-6

3.5.1. Dizi Özellikleri

Dem Geldi (Dedeler) Semahı'nın dizisi aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

Şekil 37: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Dizisi-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 38: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Dizisi-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Semahın ilk bölümü olan ağırlama bölümünde saz kısmı 2 tekrar olarak Kürdi makamına benzer şekilde icra edilmiştir. Saz kısmından sonra hüseyini makamına benzeyen yapı ile vokal icraya başlanmıştır. 4. ölçüde neva perdesinde asma kalışlar yapılmıştır. 4. ölçüden sonra hüseyini makamına benzer şekilde devam edilmiştir. Semah, 6. Ve 7. ölçülerde tekrar kürdi makamına benzer bir yapı şeklinde ilerlemiştir. 10. ölçüye gelindiğinde çargâh perdesinde asma kalış gösterilmiştir. 10. ölçüden sonra 11. Ve 12. ölçüler tekrar kürdi makamına benzer yapı göstermektedir. 13. ölçüde hüseyini makamından çeşniler duyulmuştur. Hüseyini makamına benzeyen ölçülerde nevada asma kalış gösterilmiştir. 33. ölçüde semah hüseyini makamına benzer şekilde devam etmiştir. 66. ölçüye bakıldığında çargâh üzeri dolaşmıştır. Semah, 67. Ve 68. ölçüde hicaz makamına benzer bir yapı göstermiştir. Sol perdesine gelen ölçülerde nikriz makamına benzer yapı görülmektedir. 69. ölçüde nikriz çeşnisi kullanılmıştır. Yürütme bölümünde ise ağırlıklı olarak hicaz ve nikrize benzer bir şekilde yapılar görülmektedir. Semahın son bölümü hicaz makamına benzer yapı ile bitmiştir. Semah eserinde genel hat itibari ile aldığı ses değiştirici işaretler ile Şücaaddın Veli özelinde özel bir motif ve ezgi tipini oluşturduğu söylenebilir. Dem Geldi (Dedeler) Semahı Hüseyini makamına benzemektedir.

3.5.2. Ritmik Yapı

Şekil 39: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Ritim Kalıbı-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 40: Dem Geldi (Dedeler) Semahı Ritim Kalıbı-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Dem Geldi (Dedeler) Semahı üç bölümden oluşan bir semahtır. Ağır lama, karşı lama ve yürütme bölümlerinden oluşmaktadır. Dem Geldi (Dedeler) Semahı 4 zamanlı ve 9 zamanlı usüller içinde icra edilmiştir. Ağır lama bölümünde ritim kalıbı 2+2+2+2 şeklinde dizilim ile 4/4'lük ritim olarak başlamıştır. Karşı lama bölümünde ise ritim kalıbı 2+2+2+3 şeklinde dizilim ile 9/8'lik ritim olarak icra edilmiştir. Ağır lama bölümünde andante (sakince, yavaşça) metronom, Karşı lama bölümünde allegro (hızlı) metronom, Yürütme bölümünde allegro (hızlı) metronom ile semah icra edilmiştir.

3.6. Garipler Semahı

YÖRESİ
ESKİŞEHİR-ARSLANBEYLİ KÖYÜ

KİMDEN ALINDIĞI
FAHRETTİN DEMİRTAŞ

GARİPLER SEMAHI

DERLEYEN
ERDİ DEMİR

DERLEME TARİHİ
10.11.2022

NOTAYA ALAN
ERDİ DEMİR

SÜRESİ ♩ = 280

-3-
DİAHLARDAN TEMENNAHİN GETİRDİM
TEVAFİN KABULDÜR ABDAL DEDİLER
KIRKLAR İLE BİR MEYDANDA OTURDUM
TEVAFİN KABULDÜR ABDAL DEDİLER

-2-
EZİNE GEÇESİ DİVAN KURULDU
GÖKTEKİ MELEKLER SECDEYE İNDİ
ÇOK ŞÜKÜR MUHAMMED HALİM SORDU
TEVAFİN KABULDÜR ABDAL DEDİLER

-3-
ALİ'M BİNMIŞ DÜLDÜLÜNE SORUDUR
ON SEKİZ BİN ALEM MEVCUT GÖRÜNÜR
ALİ EVLADI OLAN TACİN VURUNUR
TEVAFİN KABULDÜR ABDAL DEDİLER

-4-
HIZIR ELİM ALDI ARŞ'A GÖTÜRDÜ
BİR SAAT DE KERBELAYA YETİRDİ
OL DEM DE MELEKLER ŞERBET GETİRDİ
TEVAFİN KABULDÜR ABDAL DEDİLER

-5-
GÜVENÇ ABDAL EY HACI BEKTAŞ GELDİLER
SARI SALTUK'U DA RUMIA SALDILAR
ÇOK ŞÜKÜR DERTLERE DERMAN BULDULAR
TEVAFİN KABULDÜR ABDAL DEDİLER

-4-
URVAN ABDAL EYDİR BU DA BİR SİRDİR
SİRRI SİRRULLAH'DIR MUHAMMED NURDUR
AŞK İLE MUHABBET SİDK İLE YARDIR
TEVAFİN KABULDÜR ABDAL DEDİLER

Şekil 41: Garipler Semahı Notası

3.6.1. Dizi Özellikleri

Şekil 42: Garipler Semahı Dizisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Güçlü civarından seyre başlanılmıştır. 7.ölçüye kadar güçlü0 gösterilmiştir. 7. Ölçüden 15. ölçüye kadar uşşak makamının seyrine benzer bir yapı takip edilip final yapılmıştır. Semah La perdesinde uşşaklı kalışla son bulmuştur. Genel olarak uşşak makamına benzediği söylenebilir. Güçlü perdesi neva perdesidir.

3.6.2. Ritmik Yapı

Şekil 43: Garipler Semahı Ritim Kalıbı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Garipler Semahı tek bölümlü bir semahtır. Garipler Semahı 9 zamanlı usül olarak icra edilmiştir. Ritim kalıbı 2+3+2+2 şeklinde dizilim göstermiştir. Garipler Semahı allegro (hızlı) metronom ile icra edilmiştir.

3.7. Kırklar (Miraçlama) Semahı

YÖRESİ
ANKARA

KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN ÇUFADAR

KIRKLAR SEMAHI (MİRACLAMA SEMAHI)

DERLEYEN
ERDİ DEMİR

DERLEME TARİHİ
18.11.2022

NOTAYA ALAN
ERDİ DEMİR

SÜRESİ ♩ = 290

İ çin den bi ri Nuş et ti Cüm le si vur du sek ran

5 Mü min müs lüm ür yan bür yan Hep gir di ler se ma ha

9 Mu ham med de kalk tı kırk lar i len se ma ha El le

13 ri çar pa ça lar La i la he il lal lah Ç a lın dı des

18 ti kâ fi De di ler hü Al lah Al lah A lim gel di te vaf et ti

23 Mü hü rü or ta ya koy du Sen bir sır nı sır rul lah sını

27 İ mam A li yel Mür te za Ev ve li sin a hi ri sin Za hi ri sin

Şekil 44: Kırklar (Miraçlama) Semahı Notası-1

32
ba ti mi sin ben da hi sa na bağ lı yam de di sad dak sin Ya A li

37
Mu hab bet ler ka dim ol du Cem er kân ye ri ni bul du

41
Gön der di ler Mu ham me di Ha tu ra lar ol du se fa

45
Şah Ha ta yım va kif ol du Bu sır la n söy le di İ nan dı ra

50
ma dı kal bi Çü rük i miş er va hı

-1-
İÇİNDEN BİRİ NUŞ ETTİ
CÜMLESİ VURDU SEKRAN
MÜMN MÜSLÜM ÜRYAN BÜRYAN
HEP GİRDİLER SEMAHA

-2-
MUHAMMEDDE KALKTI
KIRKLAR İLEN SEMAHA
ELLERİ ÇARPARA ÇALAR
LA İLAHE İLLALLAH
ÇALINDI DESTİKÂFİ
DEDİLER HÜ ALLAH ALLAH

-3-
ALİM GELDİ TEVAF ETTİ
MÜHÜRÜ ORTAYA KOYDU
SEN BİR SİRRI SIRRULLAHSIN
İMAM ALİYEL MÜRTEZA

-4-
EVVELİSİN AHİRİSİN
ZAHİRİSİN BATINISIN
BEN DAHİ SANA BAĞLIYAM
DEDİ SADDAKSIN YA ALİ

ÇARPARA ÇALAR: ELLERİ VURUR BİRBİRİNE DEMEKTİR.
DESTİKÂFİ: EL DEMEKTİR.

-5-
MUHABBETLER KADİM OLDU
CEMERKÂN YERİNİ BULDU
GÖNDERDİLER MUHAMMED'İ
HATIRALAR OLDU SEFA

-6-
ŞAH HATAYI' M VAKIF OLDU
BU SİRLARİ SÖYLEDİ
İNANDIRAMADI KALBİ
ÇÜRÜK İDİŞ ERVAHİ

-7-
MUHAMMED MUSTAFANINDIR BU SEMAH
ALİYEL MÜRTEZANINDIR BU SEMAH
HATİCE FATİMANINDIR BU SEMAH
HÜY HÜY HÜY HÜY HÜY HÜY

-8-
HASAN HÜSEYİNİNDİR BU SEMAH
HÜY HÜY HÜY HÜY HÜY HÜY
UÇAMAZSIN TELLİ TURNAM
DÖN GERİ DÖN GERİ

Şekil 45: Kırklar (Miraçlama) Semahı Notası-2

3.7.1. Dizi Özellikleri

Şekil 46: Kırklar (Miraçlama) Semahı Dizisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Eserin tamamında hüseyni makamına benzer bir yapı seyretmektedir. Kırklar (Miraçlama) Semahı Hüseyni makamına benzemektedir.

3.7.2. Ritmik Yapı

Şekil 47: Kırklar (Miraçlama) Semahı Ritim Kalıbı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kırklar (Miraçlama) Semahı tek bölümlü bir semahtır. Kırklar Semahı 9 zamanlı usül olarak icra edilmiştir. Ritim kalıbı 2+3+2+2 şeklinde dizilim göstermiş Kırklar (Miraçlama) Semahı allegro (hızlı) metronom ile icra edilmiştir.

3.8. Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı

YÖRESİ
ANKARA

KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KESEN

BACILAR SEMAHI
(KIRAT SEMAHI)

DERLEVEN
ERDI DEMİR

DERLEME TARİHİ
28.11.2022

NOTAYA ALAN
ERDI DEMİR

SÜRESİ ♩ = 140

Hü hüy Hü hüy

Hü hüy Hü hüy Hü hüy

Hü hüy

Dö nü p gider Dö nü p gider Koşup gider

Alı dur nam Tel li dur nam Hay Haay Hay Haay

Hay Haay Hüy Hüüy Hüy Hü

Şekil 48: Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı Notası-1

25

28

31 U hud sah ra sın da bir a

34 ğaç gör düm on i ki bu da ğı var

37 ye di da lı can mey va sı der ler as

40 lı ni sor dum ba ha nı Mu ham med mey

43 va sı A li Hüy Hüty Hüy Hüty Hüy Hü

Şekil 49: Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı Notası-2

47 Hay Haa Hay Haay Alı durnam Tel li dur nam

51 Dönüp gi der Dönüp gi der bir göz le

54 ri sür me li

57

60

-1-
DÖNÜP GİDER KOŞUP GİDER
ALLI DURNAM TELLİ DURNAM
HAAY HAY HÜÜY HÜY
DÖNÜP GİDER BİR GÖZLERİ SÜRMELİ

-2-
UHUD SAHRASINDA BİR AĞAÇ GÖRDÜM
YEDİ BUDAĞI VAR ONİKİ DALI
CAN MEYVASI DERLER ASLINI SORDUM
BAHARI MUHAMMED MEYVASI ALİ

-3-
BİNBİR ÇİÇEK OLUR HER DEM AÇILIR
KİMİ NİHAN OLUR KİMİ SEÇİLİR
DOST BADESİ BU MEYDANDA İÇİLİR
KEVSERİ MUHAMMED SAKİSİ ALİ

-4-
SİFİL DEDEME DE FEHMİ LİHANI
FEHMİ KIRILDI YOKTUR CÜMÂNİ
CÜMLENİN MAHKUBU OL KELÂMÂNİ
KELÂMİM MUHAMMED ERKÂNİM ALİ

Şekil 50: Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı Notası-3

Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı yörede Turnalar Semahı ve Kırat Semahı olarak geçmektedir. Semah türküsünün içerisinde turnalarla ilgili dörtlükler geçmektedir. Yörenin kendisinde Bacılar Semahı, Turnalar Semahı, Kırat Semahı olarak üç isimde aynı olan semah olarak bilinmektedir.

3.9. Dervişler Semahı

YÖRESİ
ANKARA

KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KESEN

DERVİŞLER SEMAHI

DERLEYEN
ERDİ DEMİR

DERLEME TARİHİ
28.11.2022

NOTAYA ALAN
ERDİ DEMİR

SÜRESİ ♩ = 270

The musical notation is written on a single staff in 8/8 time, with a key signature of one flat (B-flat). The melody consists of a series of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the staff, starting from the 10th measure. The lyrics are: "Bi r o ya na bi r bu ya na hüy hü".

Şekil 53: Dervişler Semahı Notası-1

22

25

28

31

34

37

40

43

He le nen ni nen ni nen ni Şa h nen ni

nenni de nen ni bir o yan na ge tir bu ya na

kurban ol sun ku zum do ya He le nen ni

nenni de nen ni Şa h nen ni ge tir nen ni

The image shows a musical score for the Dervişler Semahı Notası-2. It consists of eight staves of music, each starting with a measure number (22, 25, 28, 31, 34, 37, 40, 43). The music is written in a single melodic line on a treble clef staff with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The lyrics are written below the notes. The lyrics are: He le nen ni nen ni nen ni Şa h nen ni, nenni de nen ni bir o yan na ge tir bu ya na, kurban ol sun ku zum do ya He le nen ni, nenni de nen ni Şa h nen ni ge tir nen ni.

Şekil 54: Dervişler Semahı Notası-2

46

49 ben de şu dün

52 ya ya gel dim ge le li e man et ten

55 bir don giy ni şe dön düm sa hi bi çık

58 tu da e lim den al dı ko ru yer de

61 ko yun yay mı şa dön düm hüy hüy

64 hüy hüy hü hüy hüy hüy

Şekil 55: Dervişler Semahı Notası-3

70 hen dek ler kaz dır dım su lar

73 ak ma dı o yar gel di geç ti ge ri

76 bak ma dı çok yu va bek le dım cü cük

79 çık ma dı boş yu va bek le miş yoz ku

82 şa dön düm hüy hüy hüy hüy

85 hüy hüy hüy hüy hüy hüy

88 hüy hüy hay hay hay hay hay hay

Şekil 56: Dervişler Semahı Notası-4

92 hay hay dö nüp gi der u çup gi der

95 çekip gi der bir göz le ri sür me li

99

102

-1-
 BEN DE ŞU DÜNYAYA GELDİM GELELİ
 EMANETEN BİR DON GİYMİŞE DÖNDÜM
 SAHİBİ ÇIKTI DA ELİMDEN ALDI
 KORU YERDE KOYUN YAYMIŞA DÖNDÜM

-3-
 BEN DE ERLER MECLİSİNDE EĞLENDİM
 FARZI KILDIM SÜNNETİNDE BAĞLANDIM
 DÜNYA SATRAÇ İMİŞ GELDİM UTULDUM
 KENDİ HAYALİNE DALMIŞA DÖNDÜM

-2-
 HENDEKLER KAZDIM SULAR AKMADI
 O YAR GELDİ GEÇTİ GERİ BAKMADI
 ÇOK YUVA BEKLEDİM CÜCÜK ÇIKMADI
 BOŞ YUVA BEKLEMİŞ YOZ KUŞA DÖNDÜM

-4-
 PİR SULTAN ABDAL'IM BU DÜNYA FANİ
 BAŞTAN BAŞA KİM SÜRDÜ BU DEVRANI
 YARIN BİR ÇİFT SÖZÜ ÜŞÜTTÜ BENİ
 YÜCE DAĞ BAŞINDA BU YUMUŞA DÖNDÜM

-BAĞLANTI-
 BİR O YANA BİR BU YANA HÜÜ HÜ
 HELE NENNİ NENNİ NENNİ
 ŞAH NENNİ NENNİDE NENNİ

-BAĞLANTI-
 BİR O YANA GETİR BU YANA
 KURBAN OLSUN KUZUM DOYA
 HELE NENNİ NENNİ DE NENNİ
 ŞAH NENNİ GETİR NENNİ

-BAĞLANTI-
 HAAY HAY HAAY HAY
 DÖNÜP GİDER UÇUP GİDER
 ÇEKİP GİDER BİR GÖZLERİ SÜRME Lİ

Şekil 57: Dervişler Semahı Notası-5

3.9.1. Dizi Özellikleri

Şekil 58: Dervişler Semahı Dizisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Dervişler Semahı Bacılar Semahı ile aynı makamsal yapıya benzemektedir. 1.ölçüden 6.ölçünün sonuna kadar karcıgar makamına benzer seyir özellikleri göstererek karara gitmiştir. 7. ölçüden itibaren güçlü perdesini göstererek 50. ölçüye kadar karcıgar makamının güçlüsünü göstermiştir. 51. ölçüden itibaren 71. ölçüye kadar karcıgar makamının güçlüsü özelliklerini göstermiştir. 71. ölçüden 95. ölçüye kadar karcıgar makamının güçlüsünü göstermiştir. 99. Ölçü de güçlüyü göstermeye devam ederek 104. ölçünün sonunda karcıgar makamıyla karara gitmiştir. Dervişler Semahı Hüseyini makamına benzemektedir.

3.9.2. Ritmik Yapı

Şekil 59: Dervişler Semahı Ritim Kalıbı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Dervişler Semahı tek bölümlü olan bir düz semahtır. Dervişler Semahı 9 zamanlı usül olarak icra edilmiştir. 9/8'lik ölçü ile icra edilmiştir. Ritim kalıbı 2+3+2+2 şeklinde dizilim göstermiştir. Dervişler Semahı allegro (hızlı) metronom ile icra edilmiştir.

3.10. Kerbela Semahı

YÖRESİ
ANKARA

KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN ÇUFADAR

KARBELA SEMAHI

DERLEYEN
ERDİ DEMİR

DERLEME TARİHİ
28.11.2022

NOTAYA ALAN
ERDİ DEMİR

SÜRESİ ♩ = 170

DÜ NÜ GÜ NÜ AR ZU MA NİM KER BE LA (Saz . . . . .)

4
) VA RA LIM İ MAM HÜ SE YİN AŞ KI NA (Saz . . . . .)

7
SEN DEN BAŞ KA SER MA YEM YOK E LİM DE VE RE LİM İ MAM HÜ

10
SE YİN AŞ KI NA (Saz . . . . .) İL LAL LAH ŞAH İL LAL

14
LAH ŞAH İL LAL LAH SEN A Lİ SİN A Lİ MÜR ŞİD GÜ ZEL

17
ŞA HIM EY VAL LAH YA AL LAH LA İ LA HE İL LAL

20
LAH (Saz . . . . .)

Şekil 60: Kerbela Semahı Notası-1

KERBELA SEMAHI -2-

-1-

DÜNÜ GÜNÜ ARZUMANIM KERBELA
VARALIM İMAM HÜSEYİN AŞKINA
SENDEN BAŞKA SERMAYEM YOK ELİMDE
VERELİM İMAM HÜSEYİN AŞKINA

-BAĞLANTI-

İLLALLAH ŞAH İLLALLAH ŞAH İLLALLAH
SEN ÂLİMSİN ALİ MÜRŞİD
GÜZEL ŞAHİM EYVALLAH
YA ALLAH LÂ İLÂHE İLLALLAH

-2-

DERTLİ ÖTER SEHERİN BÜLBÜLLERİ
MANA SÖYLER FAHRETTİNİN DİLLERİ
TAZE AÇILMIŞ EHLİBEYTİN GÜLLERİ
DERELİM İMAM HÜSEYİN AŞKINA

-BAĞLANTI-

İLLALLAH ŞAH İLLALLAH ŞAH İLLALLAH
SEN ÂLİMSİN ALİ MÜRŞİD
GÜZEL ŞAHİM EYVALLAH
YA ALLAH LÂ İLÂHE İLLALLAH

-3-

MÜRŞİT TALİBİN İÇİNDE GÖRÜNÜR
EKSİK NOKSAN YERİNE YETİR
RIZA LOKMASINI MEYDANA GETİR
YİYELİM İMAM HÜSEYİN AŞKINA

-BAĞLANTI-

İLLALLAH ŞAH İLLALLAH ŞAH İLLALLAH
SEN ÂLİMSİN ALİ MÜRŞİD
GÜZEL ŞAHİM EYVALLAH
YA ALLAH LÂ İLÂHE İLLALLAH

-4-

ÇALDI KAPIYI KIRKLARIN BİRİSİ
BİRİSİNDEN MEST OLMUŞTU HEPİSİ
EHLİBEYT GÜZEL ŞAHİN KORUSU
KONALIM İMAM HÜSEYİN AŞKINA

-5-

SARAYIN ÖNÜNDE AKIYOR HAKLAR
KAN OLDU SEMAHLAR DÖNÜYOR ÇARKLAR
HANI BİR ÖZÜNÜ BÖLDÜ YA KIRKLAR
KINALIM İMAM HÜSEYİN AŞKINA

-BAĞLANTI-

İLLALLAH ŞAH İLLALLAH ŞAH İLLALLAH
SEN ÂLİMSİN ALİ MÜRŞİD
GÜZEL ŞAHİM EYVALLAH
YA ALLAH LÂ İLÂHE İLLALLAH

-6-

EĞDİ ŞAH HATAYI'M GÖNDERİYLE
ÇİĞRİŞİRLER MUHAMMED ALİ DİYE
DİLİMİZDE BİR İKRARA VERİLİR DİYE
DURALIM İMAM HÜSEYİN AŞKINA

Şekil 61: Kербela Semahı Notası-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kerbela Semahı'nın bazı cemlerde okunan farklı bir drtlg vardır. Farklı okunan dörtlük Şu Şekildedir;

“Açtı kapıyı Kırkların birisi
Birisinden mest olmuştu hepsi
Sarıkaya güzel Őahın korusu
Konalım İmam Hüseyin aşkına”

3.10.1. Dizi zellikleri

Şekil 62: Kerbelah Semahı Dizisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kerbela Semahı oldukça serbest bir makamsal yapı ve usl göstermektedir. Kerbelah Semahı Hüseyni makamına benzemektedir.

3.10.2. Ritmik Yapı

Şekil 63: Kerbelah Semahı Ritim Kalıbı-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 64: Kerbelah Semahı Ritim Kalıbı-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 65: Kerbela Semahı Ritim Kalıbı-3

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 66: Kerbela Semahı Ritim Kalıbı-4

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kerbela Semahı tek bölümden oluşan bir semahtır. 5 zamanlı, 7 zamanlı, 8 zamanlı ve 9 zamanlı usül olarak icra edilmiştir. 5/8'lik ritim kalıbıyla başlayan semah 2+3 şeklinde dizilim göstermektedir. 7/8'lik ritim olarak devam eden semah 2+3+2 şeklinde dizilim göstermektedir. Daha sonra 8/8'lik olan ölçülerde 3+2+3 şeklinde dizilim göstermektedir. 9/8'lik olan ölçülerde ritim kalıbı 2+3+2+2 şeklinde dizilim göstermiştir. Kerbela Semahı andante (sakince, yavaşça) metronom ile icra edilmiştir.

SONUÇ

“Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı’na bağlı farklı konumda yer alan taliplerin cem törenleri kapsamında icra edilen semah eserlerinin detaylı müzikal özellikleri, benzerlik ve farklılıkları nelerdir?” sorusu doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmaların ardından elde edilen sonuçlar aşağıda form ve yüzdeler halinde verilmiştir.

Usül incelemesine ilişkin sonuçlar aşağıdaki form tablosunda gösterilmiştir;

Form 1: Usül İncelemesi

No	Semah Adı	4/4	5/4	7/4	9/4	5/8	7/8	8/8	9/8
1.	Kırklar Semahı								*
2.	Turnalar Semahı				*				*
3.	Ali'nin Düldül'ün Semahı		*	*					*
4.	Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı				*				*
5.	Dem Geldi (Dedeler) Semahı	*							*
6.	Garipler Semahı								*
7.	Kırklar Semahı (Miraçlama Semahı)								*
8.	Bacılar Semahı (Turnalar Semahı, Kırat Semahı)								*
9.	Dervişler Semahı								*
10.	Kerbela Semahı					*	*	*	*

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Araştırmada usül incelemesi sonucunda 10 tane semahın 5 tanesinde birden fazla usül kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 5 tane semahta ise tek usül kullanılmıştır. Tek usül kullanılan 5 semahın yüzdeler oranı %50 iken yine birden fazla usül kullanılan 5 semahın yüzdeler oranı da %50'dir.

Birden fazla usül kullanılan 5 semahtan 2 tanesi hem 9/4'lük hem de 9/8'lik usüldedir ve yüzelik oranı %20'dir. Geriye kalan 3 semahtan 1 tanesi, hem 4/4'lük hem de 9/8'lik usüldedir ve yüzelik oranı %10'dur; 1 tanesi üç usülden (5/4, 7/4 ve 9/8) meydana gelmektedir ve yüzelik oranı %10'dur; 1 tanesi ise dört usülden (5/8, 7/8, 8/8 ve 9/8) meydana gelmektedir ve yüzelik oranı %10'dur.

Metronom incelemesine ilişkin sonuçlar aşağıdaki form tablosunda gösterilmiştir;

Form 2: Metronom İncelemesi

No	Semah Adı	Andante 76-108	Allegro 120-168
1.	Kırklar Semahı		*
2.	Turnalar Semahı	*	*
3.	Ali'nin Düldül'ün Semahı	*	*
4.	Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı	*	*
5.	Dem Geldi (Dedeler) Semahı	*	*
6.	Garipler Semahı		*
7.	Kırklar (Miraçlama) Semahı		*
8.	Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı		*
9.	Dervişler Semahı		*
10.	Kerbela Semahı	*	

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Araştırmada metronom incelemesi sonucunda 10 adet semahın 5 adeti semah allegro (hızlı) metronomla icra edilmiş ve yüzelik oranı %50'dir. 4 adet semah hem andante (sakince, yavaşça) hem de allegro (hızlı) metronom ile icra edilmiş ve yüzelik oranı

%40'dır. 1 adet semah sadece andante (sakince, yavaşça) metronom ile icra edilmiş ve yüzdellik oranı %10'dur.

Makamsal benzerlik incelemesine ilişkin sonuçlar aşağıdaki form tablosunda gösterilmiştir;

Form 3: Makamsal Benzerlik İncelemesi

No	Semah Adı	Hüseyni
1.	Kırklar Semahı	*
2.	Turnalar Semahı	*
3.	Ali'nin Düldül'ün Semahı	*
4.	Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı	*
5.	Dem Geldi (Dedeler) Semahı	*
6.	Garipler Semahı	*
7.	Kırklar (Miraçlama) Semahı	*
8.	Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı	*
9.	Dervişler Semahı	*
10.	Kerbela Semahı	*

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Araştırmada 10 adet semah makamsal benzerlik açısından incelenmiş, 10 adet semah Hüseyni makamına benzerlik göstermektedir ve yüzdellik oranı %100'dür.

Karar sesi incelemesine ilişkin sonuçlar aşağıdaki form tablosunda gösterilmiştir;

Form 4: Karar Sesi İncelemesi

No	Semah Adı	LA	RE	SOL
1.	Kırklar Semahı	*		
2.	Turnalar Semahı		*	*
3.	Ali'nin Düldül'ün Semahı	*		
4.	Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı	*		
5.	Dem Geldi (Dedeler) Semahı	*		
6.	Garipler Semahı	*		
7.	Kırklar (Miraçlama) Semahı	*		
8.	Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı	*		
9.	Dervişler Semahı	*		
10.	Kerbela Semahı	*		

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

10 adet Semah makamsal benzerlik açısından incelenmiş ve 9 adet semah La Kararlıdır ve yüzdeler oranı %90'dır. 1 adet semah hem Re hem de Sol kararlıdır ve yüzdeler oranı %10'dur.

Araştırmanın alt problemlerine dair elde edilen diğer sonuçlar ise aşağıda özetlenmiştir.

Araştırmanın alt problem cümlesine ("Seyyid Sultan Şücaaddin Veli kimdir, Anadolu Aleviliği inanışındaki yeri ve önemi nedir?") ilişkin elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı Türkiye'de çok fazla talibi bulunan ve birçok ocağın bağlı olduğu büyük bir ocaktır. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'nın Hacı Bektaş-i Veli Ocağı'na bağlı olmadığı, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'nın Hacı Bektaş-i Veli'yi sadece pir olarak kabul ettiği, Hacı Bektaş-i Veli Ocağı'na veya başka

bir ocağa ve dergâha bağlı olmadığı, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli'nin dört büyük veliden biri olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın alt problem cümlesine (“Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı Eskişehir ilinde Aslanbeyli köyü ve Ankara ilinde Aydıncık köyü semah örnekleri nelerdir?”) ilişkin elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Seyyid Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı olan Eskişehir Aslanbeyli köyünde icra edilen Kırklar Semahı, Turnalar Semahı, Ali'nin Düldül'ün Semahı, Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı, Dem Geldi (Dedeler) Semahı, Garipler Semahı ve Ankara Aydıncık köyü cemlerinde icra edilen, Kırklar (Miraçlama) Semahı, Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı, Dervişler Semahı, Kerbela Semahı adlı semahlar kayıt altına alınıp notaya alınmıştır.

Kırklar Semahı, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cemlerinde ilk dönülen semah olma özelliğini taşımaktadır. Kırklar Semahı'nda çıplak ayak ile semah dönülmüştür. Çıplak ayak ile semah dönülmesinin manevi bir anlam ve önemi olduğu yadsınamaz. Bunu şu şekilde anlamlandırabiliriz. Ayakkabı ve çorapların çıkarılması ruh temizliğini, saflığını ve masumiyetin temsiliyetini göstermektedir. Özellikle bu duruma Kırklar Semahı'nda daha çok dikkat edilmektedir. Çıplak ayak ile semah dönülmesi huzura günahsız, masum, ruhun temiz olduğunu ve saflığını temsil etmektedir. Ayak çıplaklığı ve dünyevi şeylerin üzerlerinde olmaması ile açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca semahlarda küpe, kolye, saat vb. eşyaların takılmaması, insan yüzünde kendi benliğini oluşturması ve pak bir suret ile semah etmesi açısından da makyajın olmaması bu benzetmeler göz önüne alındığında önemlidir. Kırklar Semahı sadece kadınlar (bacılar) tarafından dönülmektedir. Erkekler Kırklar Semahı'nı dönmemektedir. Kırklar Semahı'nın karşılama ve ağırlama bölümleri yoktur. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cemlerinde Kırklar Semahı'nı sadece Dedelerin eşleri, yani bacılar dönmektedir.

Turnalar Semahı'na, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cemlerinde ilk olarak dört kişi ayağa kalkarak semah dönmeye başlamıştır. Ağırlama, karşılama ve yürütme bölümlerinden üç bölümlü bir semahdır. Dört kişi ile başlanan semah figürlü bir semah türüdür. Alkış sesleri ile turnaları andıran figürler yapılmıştır. Dört kişiden sonra semaha katılmak isteyen herkes katılmıştır. Figürlü ve üç bölümlü olan semahın Seyyid

Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cemlerinde karakteristik bir semah özelliği taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ali'nin Düldül'ün Semahı'nda ilk olarak 5 erkek tarafından semaha başlanmıştır. Daha sonra 1 kadın semaha dahil olmuştur ve semahta figürlü yapı hâkim olmuştur. İki bölümlü bir semahtır. Ağırlama ve karşılama bölümleri ile icra edilmiştir. Yürütme bölümü gözlenmemiştir. Ali'nin Düldül'ün Semahı'nın bağlantı kısımlarında Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı ile bazı benzer müzikal cümleler saptanmıştır. “Şah Ali Mürvet Makamı Cennet, Devranı Şah Ya Muhammed Ya Ali” cümleleri Seyyid Sultan Şücaaddin Veli özelinde özel bir müzikal gelenek ve cümleler oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak bazı cemlerde Ali'nin Düldül'ün Semahı Turnalar Semahı'na bağlanmıştır.

Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı'nın yörede, “Kalksın Ev Sahibi Semah Eylesin Semahı” olarak da bilindiği sonucuna ulaşılmıştır. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cemlerinde, Şu Yalan Dünyaya Geldim Geleli Semahı aldığı ses değiştirici işaretlerle ve makamsal olarak kendi içinde değişkenlik göstermesi sebebiyle yörede kendine özgü bir müzikal farklılık yaratmıştır. Yörede icra edilen semahların çoğunda bu semaha benzer şekilde melodilerle semahlar icra edilmektedir. Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cemlerinde icra edilen semahlara müzikal farklılık açısından örnek teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Dem Geldi (Dedeler) Semahı Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cemlerinde son olarak dönülen semahtır. Üç bölümlü olan ağırlama, karşılama ve yürütme bölümlerinden oluşmuştur. Dem Geldi (Dedeler) Semahı'nın her cemde icra edilmediği, bazı belli başlı cemlerde ve özel etkinliklerde kadınların döndüğü semah olup yöreye özgüdür. Yapılan saha araştırmasında Dem kelimesinden dolayı bazı yanlış anlaşılmaların olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dem kelimesinin semah da aslında söz geldi anlamı taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yöre de Dedeler Semahı olarak da bilinen Dem Geldi Semahı söz geldi Dede geldi gibi yorumlanmaktadır. Dem Geldi Semahı'nı yörede sadece kadınlar dönmüştür.

Garipler Semahı, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı cemlerinde farklı bir yapıya sahiptir. Son semah olan Dem Geldi Semahı'ndan sonra cem töreni sona erdikten sonra garip olan kişiler tarafından dönülen bir semah çeşididir. Düz semah özelliği

taşımaktadır. Tek bölümden oluşmaktadır. Garipler Semahı'nın iki kişi tarafından dönüldüğü saha araştırmasında saptanmıştır, fakat Garipler Semahı'na Şücaaddin Veli ceminde tek kişinin semah dönerek başladığı ve ardından tek olan kişiye eşlik etmek amacıyla ikinci kişinin kalkıp semah döndüğü araştırmada gözlenmiştir. Semahların en az iki kişi tarafından dönüldüğü söylene de Garipler Semahı'nın başlangıcından belirli bir süreye kadar tek kişi tarafından dönüldüğü araştırmanın sonucu olarak saptanmıştır. Mevleviler arasında da Garipler Seması olduğu ve ihya gecelerinde yapılan sema ayinine doymayan kişilerin ayin bittikten sonra herkesin semahaneden çıktıktan sonra devam ettikleri Garipler Seması ile Garipler Semahı'nın benzer özellikler taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kırklar (Miraçlama) Semahı'nın, Ankara yöresinde Miraçlama Semahı olarak da adlandırıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Miraçlama yapılırken zâkirin “Muhammed Mustafa'nındır bu semah” demesiyle bacılar hemen Kırklar (Miraçlama) Semahı dönmeye başlamıştır. Yörede Kırklar (Miraçlama) Semahı, Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı ve Dervişler Semahı'na benzer müzikal cümlelerle icra edilmiştir.

Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı'nın, Ankara yöresinde Turnalar Semahı veya Kırat Semahı olarak da adlandırıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı sadece kadınlar tarafından dönülen bir semahtır. El hareketleriyle müziğin ritmine uygun bir şekilde figürlü olma özelliği taşımaktadır. Bacılar Semahı ile Dervişler Semahı büyük ölçüde birbirine benzemektedir. Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı'nın, TRT repertuarında 2041 numaralı “Bağlamam Perde Perde Giresun Karşılması” isimli türkü ile benzer müzikal cümleler içerdiği sonucuna ulaşılmıştır. 2041 numaralı türkünün başlangıç saz bölümlerinin bir varyantı olabilme ihtimali yüksektir. Semahın bağlama ile çalınan bölümleri 2041 numaralı türküye benzemektedir. Bacılar Semahı ve Dervişler Semahı yörede uzun sap bağlama ile çalınmıştır. Semah içerisinde ses değiştirici işaretlerin olması yöreye özgü bir müzikal yapı sergilemiştir.

Dervişler Semahı, sadece erkekler tarafından dönülen bir semahtır. Dervişler Semahı, Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı'ndan farklı olarak La perdesinde karar kılmıştır. Aradaki müzikal açıdan tek farkın La perdesine saz kısımlarında basılması olarak söylenebilir. Dervişler Semahı'nın, Bacılar (Turnalar, Kırat) Semahı ile benzer müzikal cümlelerle icra edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kerbela Semahı, Kerbela olayını anlatmaya yönelik bir semah olarak icra edilmiştir. Kerbela Semahı'nda İmam Zeynel Abidin'i kadınlar ortaya alarak tasvir etmeye çalışmışlardır. Ortaya İmam Zeynel Abidin'i tasvir etmeye çalışan bir erkek geçer ve kadınlar onun etrafında figürlü bir şekilde semah dönmüşlerdir. Kerbela Semahı, diğer tüm semahlardan farklı ve oldukça serbest bir usül yapısıyla icra edilmiştir. 4 adet usülün (5/8, 7/8, 8/8, 9/8) birleşmesiyle icra edilmiştir.

Araştırmanın alt problem cümlesine (“Seyyid Sultan Şücaaddin Veli tarafından kurulan ocağa bağlı taliplerin semahlarında kullandıkları müzikal gelenek nasıldır?”) ilişkin elde edilen sonuçlar ise aşağıdaki gibidir.

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı farklı konumda yer alan taliplerin cem törenleri kapsamında icra edilen semah eserlerinin benzerlikleri şunlardır;

Makamsal benzerlik açısından Hüseyini makamına benzemektedirler.

Usül yönünden benzerlik göstermektedirler, tüm semahlarda 9/8'lik ritim kalıbı kullanılmıştır.

Karar sesi açısından benzerlik göstermektedirler.

Metronom yönünden benzerlik göstermektedirler.

Semah isimleri olarak Kırklar Semahı benzerlik göstermektedir.

Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı farklı konumda yer alan taliplerin cem törenleri kapsamında icra edilen semah eserlerinin farklılıkları şunlardır;

Müzikal ezgilerde farklılıklar vardır.

Kırklar Semahı haricinde farklı isimlerde semahlar mevcuttur.

Semahların sözleri farklıdır.

Semahların figürleri ve cem esnasında dönülen semahların çeşitleri farklıdır.

Semahların bölümleri (ağırlama, karşılama, yürütme) açısından farklıdır, Ankara yöresinde semah bölümleri yoktur.

Semahların Ankara yöresinde ağırlıklı olarak bozuk düzende icra edildiği, Eskişehir yöresinde ise ağırlıklı olarak bağlama düzeninde icra edildiği görülmüştür.

Eskişehir Aslanbeyli köyü ile Ankara Aydıncık köyü arasında müzikal açıdan bağlantıların olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre öneriler şunlardır;

Ankara, Kütahya, Bilecik, Afyonkarahisar ve Eskişehir illerinin tamamında icra edilen semahların ve cem ayinlerinin birlikte araştırılması, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı, Seyyid Battal Gazi Ocağı ve Hacı Bektaş-i Veli Ocağı'nın tarihsel açıdan birlikte ele alınarak daha detaylı incelenmesi, Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'nın Türkiye ve Balkanlar'daki önemi üzerine yapılacak yeni çalışmalara örnek teşkil etmesi ve farklı unsurları ortaya koyması açısından detaylı incelenmesi, bu araştırmanın rol model üstlenmesi ve Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Ocağı'na bağlı olan tüm ocakların üzerinde yeni araştırmalar yapılması, araştırmaların tarihsel açıdan edebiyat, kültürel ve sosyolojik olarak incelenmesi önerilerimiz arasındadır.

KAYNAKÇA

- Aslanoğlu, İ. (1999). “Türabi Ocağı Dedeleri İle Söyleşi”, *Hacı Bektaş Veli Dergisi*, (11), 1-26.
- Aydın, N. (2020). Osmanlıdan Günümüze Aleviliğin Tarihsel Gelişimi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 18(36), 113-137.
- Bozkurt, F. (1995). *Semahlar*. İstanbul: Cem Yayınları
- Cebecioğlu, E. (2014). *Tasavvuf ve Deyimleri Sözlüğü*. Ankara: Otto Yayınları.
- Coşkun, G. (2022). Alevilikte Cem ve Semah’ın Kaynağı Olarak Görülen Miraç Hadisesi ve Kırklar Cemi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (103), 187-203.
- Çınar, E. (2005). *Aleviliğin Gizli Tarihi*. İstanbul: Çivi Yazıları.
- Dedekargınoğlu, H. (2011). Alevilikteki Tanım ve Terimler. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (60), 379-394.
- Demir, S. (2013). *Türk Halk Müziğinde Türler*. Usar Yayıncılık.
- Demirtaş, M. (1996). *Deyiş, Semah ve Türkülerle Şücaattin Köyü*. İstanbul: Saygı Yayınları.
- Demirtaş, M. (2003). *Seyit Sultan Şecaaddin Veli Kimliği, Efsanesi, Rukiye Bacı Olayı, Yöre Aşıkları-Genç Abdal-İlhami Dede, Adet ve Töreleri, Mimari Yapısı*. İstanbul: Elite Yayınevi.
- Demirtaş, M. (2013). *Anadolu ve Balkanlarda Sücaaddin Veli'nin Yeri ve Önemi*. Eskişehir: Türk Dünyası Vakfı.
- Demirtaş, M. (2015). *Horasan'dan Balkanlara Şücaaddin Veli Ocağı ve Erkanı*.
- Demirtaş, M. (2018). *Seyyid Şücaaddin Veli Ocağı*. İstanbul: Kalender Yayınevi.
- Demirtaş, M. (2021). *Seyyid Sultan Sücaaddin Veli Ocağında Alevilik 48 Perşembe Işığı*.
- Dinçer, F. (2004). “Günümüzde Semahlar ve Alevi Kimliği”, *Folklor Doğru*, 65, 1-77.
- Doğan, M. (1999). *Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Bahar Yayınları.
- Dönmez, B.M. (2013). Türk İnançsal Halk Danslarının Figürlerine Gösterebilimsel Bir Bakış: Alevi Semah Figürlerinin Anlamları. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 4 (7), 75-79. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/odusobiad/issue/27571/290121>
- Elçi, A. (1999). Semah Geleneğinin Uygulanması. *Hacı Bektaş Veli Dergisi*, 12, 1-23.

- Ersal, M. (2013). Şücaeddin Veli Ocağı: Balkan Aleviliğindeki Yeri, Rolü ve Önemi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 63, 207-230.
- Ersal, M. (2013). *Alevi-Bektaşî İnanç Sisteminde Hiyerarşik Yapı: Çubuk Havzası Aleviliği Örneği* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanına erişildi (Tez No: 349167).
- Ersoy, İ. (2019). Müzik Türleri Sınıflandırmasında Model Uygulaması: Bir Müzik Türü Olarak “Semah”. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (14), 32-62. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejmd/issue/46559/584359>
- Jacob, G. (1912). *Sejjid Gazi ZAVG*. Strassburg.
- Karamustafa, A.T. (Çev. Ruşen Sezer) (2011). *Tanrının Kural Tanımaz Kulları İslam Dünyasında Derviş Toplulukları (1200-1550)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Karatürk, M. (1996) *İki Cihan Hazinedarı Seyyid Veli Baba Sultan ve Türbesi*. Ankara.
- Koca, Ş. (2002). *Odman Baba Vilayetnamesi, Vilayetname-i fiâhî, Gö'çek Abdal*. İstanbul.
- Kökel, C. (2004). *Eskişehir İli, Alevi-Bektaşî Köylerindeki İnanç Ritüellerinin Sosyolojik Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanına erişildi (Tez No: 146333).
- Kökel, C. (2006). Eskişehir Yöresi Alevi-Bektaşî Kültürünün Temel Dinamikleri, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, Bahar 4(37), 135-172.
- Köprülü, M.F. (1976). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Küçükcan, İ. (2004). *Nakoleia'dan Seyitgazi'ye Seyyid Battal Gazi ve Külliyesi*. Ankara: Güham Yayınevi.
- Küçükcan, İl., Küçükcan, İs., Meriç, T. (2011). *Türkmen Süleyman ve Büyükdere Köyü*. Eskişehir: Büyükdere Köyü Muhtarlığı Yayınevi
- Melikoff, I. (1997). *Anadolu'da Heterodoks İslam, çev. İ. Cem Erseven*. İstanbul: Ant Yayınları.
- Melikoff, I. (2011). *Kırklar'ın Cem'inde, Çev. Turan Alptekin*. İstanbul: Demos Yayınları.
- Melikoff, I; Türkçesi: Turan Alptekin. (1994). *Uyur idik uyardılar: Alevilik- Bektaşîlik Araştırmaları*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Ocak, A. Y. (1992). “Bektaşîlik”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi. İstanbul: TDV Yayınları. C. 5, s. 373-379.

- Onatça, N.A. (2007). *Alevi-Bektaşî Kültüründe Kırklar Semahı Müzikal Analiz Çalışması*. Ankara: Bağlam Yayınları.
- Öz, G. (1996). *Anadolu Erenleri*. Ankara: Uyum Yayınları.
- Özmen, İ. (1998). *Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi Cilt: 1 (14. Yüzyıldan 16. Yüzyıla Kadar)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Rençber, F. (2012). Alevi Geleneğinde “Cem Evinin” Tarihsel Kökeni. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 12(1), 73-86.
- Say, Y. (2006). Anadolu’nun Türkleşmesinde ve İslâmlaşmasında Önemli Bir Kült Kimlik: Şücaaddin Veli (Sultan Varlığı). *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 37, 99-134.
- Say, Y. (2010). *Kalenderi, Alevi ve Bektaşî Kültünde Önemli Bir Alp-Eren Gazi Şucâ’eddin Veli (Sultan Varlığı) ve Velâyetnamesi*. Ankara: T.C. Eskişehir Valiliği Yayınları.
- Sivri, M. (2013). *Alevilik-Bektaşilik İnanıcı ve Seyyid Sultan Sücaadin Veli Ocağı Üzerine Genel Değerlendirmeler ve Ocak Dedesi Mehmet Demirtaş ile Ocak ve Alevilik-Bektaşilik İnanç Pratikleri Üzerine Söyleşi. Anadolu ve Balkanlarda Sücaaddin Veli’nin Yeri ve Önemi (pp.33-64)*. Eskişehir: Gülen Ofset Matbaacılık.
- Şapolyo, E.B. (1964). *Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi*. İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- (<https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: Eylül 2022).
- Taşgın, A. (2018). Mürşit ve Pir Ocağı İlişkisi: Şücaaddin Veli Ocağının Yeni Mürşit Ocağı Olarak Ortaya Çıkışı. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 16(31), 81-116.
- Türkçe Sözlük* (2005). Ankara: TDK Yayınları.
- Türkçe Sözlük* (1998). Ankara: TDK Yayınları.
- Uludemir, M (1995). *Eskişehir Semahları (1.Baskı)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yıldız, A. (2006). Şücaaddin Baba Velâyetnamesi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli-Araştırma Dergisi*, 37, 49-98.
- Yılmaz, H. (2006). Sultan Şücaaddin Veli Zaviyesi ve Vakfına Ait Yeni Belgelere Bir Bakış. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli-Araştırma Dergisi*, 37, 7-48.
- Yıldız, H. (2004). *Anadolu Aleviliği (Amasya Yöresi Bağlamında Bir İnceleme)*. Ankara: Araştırma Yayınları.

- Yıldız, S. (2020). Tunceli ve Çevresinden Derlenen İki Semah: Maraş Semahı ve Kırklar Semahı. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (96), 411-428.
- Yöre, S. (2011). Alevi-Bektaşî Kültürünün Müziksel Kodları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 60, 219-244.
- Yörükan, Y. Z. (1998). *Anadolu'da Aleviler ve Tahtacılar*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Kişisel Görüşme

- K-1:** Ali Elden, 18.11.2022, Ankara.
- K-2:** Ali Rıza Gargın, 03.11.2022, Eskişehir.
- K-3:** Battal Bingöl (Deli Battal) 03.11.2022, Eskişehir.
- K-4:** Battal Dalkılıç, 18.11.2022, Ankara.
- K-5:** Cengiz Kılınç, 19.11.2022, Eskişehir.
- K-6:** Elvan Bakır, 18.11.2022, Ankara.
- K-7:** Fahrettin Demirtaş, 03.11.2022, Eskişehir.
- K-8:** Gönül Kılınç, 19.11.2022, Eskişehir.
- K-9:** Handan Demirtaş, 03.11.2022, Eskişehir.
- K-10:** Hasan Erdi Öz, 03.11.2022, Eskişehir.
- K-11:** Hasan Ali Uzun, 02.12.2022, Eskişehir.
- K-12:** Hüseyin Çufadar, 18.11.2022, Ankara.
- K-13:** Hüseyin Kesen, 18.11.2022, Ankara.
- K-14:** İsmail Şimşek, 18.11.2022, Ankara.
- K-15:** Mehmet Demirtaş, 02.12.2022, Eskişehir.
- K-16:** Mert Çetintaş, 11.11.2022, Eskişehir.
- K-17:** Nihat Yalçındere, 18.11.2022, Ankara.
- K-18:** Nuriye Yüksel, 11.11.2022, Eskişehir.
- K-19:** Nusrettin Demirtaş 03.11.2022, Eskişehir.
- K-20:** Oktay Gargın 17.11.2022, Eskişehir.

K-21: Sadi Pirkoca, 18.11.2022 ve 24.11.2022, Ankara.

K-22: Tuncay Uslu 26.11.2022, Eskişehir.

K-23: Yakup Akdoğan, 18.11.2022, Ankara.

EK

Ek 1: Fotoğraflar

Fotoğraf 1: Dede ve Zâkir, Dede ve Zâkir'in Eşi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 2: Dede ve Zâkir ile Eskişehir Cemevinde Görüşme

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 3: Dedeler İle Eskişehir Cemevinde Görüşme

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 4: Eskişehir/Çamlıca Cemevi Dede ve Zâkir

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 5: Eskişehir/Çamlıca Cemevinde Semah-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 6: Eskişehir/Çamlıca Cemevinde Semah-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 7: “Türkistan’dan Balkanlara, Ahmet Yesevi’den Sücaaddin Veli’ye Erenlerin İzinden” Konferansı, Yöresel Kıyafetlerle Semah Ekibi-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 8: “Türkistan’dan Balkanlara, Ahmet Yesevi’den Sücaaddin Veli’ye Erenlerin İzinden” Konferansı, Yöresel Kıyafetlerle Semah Ekibi-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 9: “Türkistan’dan Balkanlara, Ahmet Yesevi’den Sücaaddin Veli’ye Erenlerin İzinden” Konferansı, Yöresel Kıyafetlerle Semah Ekibi-3

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 10: Eskişehir Cemevi, Kadın ve Erkekler Beraber Semah Döndükten Sonra Şah Beyit Kısmı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 11: Eskişehir Cemevi Deli Battal'ın Garipler Semahı'nı Tek Kişi Olarak Dönmesi-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 12: Eskişehir Cemevi Deli Battal'ın Garipler Semahı'nı Tek Kişi Olarak Dönmesi-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 13: Eskişehir Cemevi, Kadınlar Semah Dönerken-1

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 14: Eskişehir Cemevi, Kadınlar Semah Dönerken-2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 15: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Kırklar Semahı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 16: Hızır Cemi Süpürge Hizmeti

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

HIZIR CEMİ HİZMET SIRASI	
SOHBET(MUSTAFA DEDE)	
1- CEME BAŞLAMA (DAR DUASI)	( )
2- RAZILIK	(OKTAY DEDE)
3- ON İKİ HİZMET DEYİŞİ	(ZAKİR YUSUFKAN ŞAHİN)
4- POST – SECCADE HİZMETİ	( )
5- IBRIKTAR HİZMETİ	( )
6- ÇERAĞ HİZMETİ	( )
7- GÖZCÜ HİZMETİ	( )
8- TÖVBE HİZMETİ	(OKTAY DEDE)
9- DUVAZ İMAM	(ZAKİR YUSUFKAN ŞAHİN)
10-TEVHİD	(ZAKİR YUSUFKAN ŞAHİN)
11-MIRAÇLAMA	(ZAKİR YUSUFKAN ŞAHİN)
12-KIRKLAR SEMAHI	(ZAKİR YUSUFKAN ŞAHİN)
13-SAKKA SUYU HİZMETİ	( )
14-SÜPÜRGE HİZMETİ	( )
15-LOKMACI	( )
16-ÇERAĞIN SIR EDİLMESİ	( )
17-POST KALDIRILIR	( )
18-ON İKİ HİZMET GÖREVLİLERİ DARDA DUA ALIRLAR (	( )
19-CEM BİTMİŞTİR (OTURAN DURAN DUASI VERİLİR). (	( )

Fotoğraf 17: Hızır Cemi Hizmet Sırası-2021- Eskişehir Cemevi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 18: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Semah Dönülmesi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 19: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Semah Ekibi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 20: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Lokma Hizmeti

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 21: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Cerağ Yakılması

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 22: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Hizmetçilerin Niyaz Etmesi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 23: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Dedeler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 24: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Semah Ekibi ve Herkesin Ayağa Kalkması

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 25: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Zâkir Hasan Ali Uzun

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 26: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Misafir Zâkir

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 27: Hızır Cemi Eskişehir Cemevi, Zâkir

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 28: Sakka Suyu Hizmeti

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 29: Sakka Suyu Hizmeti, Herkese Dağıtılması

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 30: Şücaaddin Veli Cemi Eskişehir, Cerağ Hizmeti

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 31: Şücaaddin Veli Cemi Eskişehir, Sakka Suyu Hizmeti

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 32: Şücaaddin Veli Cemi Eskişehir, Dedeler ve Zâkirler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 33: Şücaaddin Veli Cemi Eskişehir, Lokma Hizmeti

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 34: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Mezarı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 35: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Mezar Taşı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 36: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Dergâhında Bulunan Bir Yazı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 37: Seyyid Sultan Şucaaddin Veli Cemevi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 38: Seyyid Sultan Şucaaddin Veli Mezarının Yan Tarafı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 39: Seyyid Sultan Şucaaddin Veli Dergâhı, Cami ve Mürvet Ali Paşa Türbesi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 40: Seyyid Sultan Şucaaddin Veli Dergâhı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 41: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Türbesi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 42: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Dergâhı, Kırklar Meclisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 43: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli Dergâhı, Dervişler Evi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Fotoğraf 44: Seyyid Sultan Şücaaddin Veli

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Erdi DEMİR	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Devlet Konservatuvarı
Bölümü	Türk Müziği
Makale ve Bildiriler	
<p>1. Demir, E. ve Demir, S. (2022). Günümüz Eskişehir Cemlerinde İcra Edilen Semahların Tespiti, Müzikal Analizi ve Bu Semahların Müzik-Dans Bağlamında Geçirdiği Değişimler. <i>Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi</i>, 10 (126), 220-234. http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.57496</p>	